

Istungidokument

A9-0446/2023

21.12.2023

RAPORT

ELi eelarvest rahastatavate valitsusväliste organisatsioonide läbipaistvuse ja vastutuse kohta
(2023/2122(INI))

Eelarvekontrollikomisjon

Raportöör: Markus Pieper

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI.....	17
LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT RAPORTÖÖR SAI SISENDMATERJALI.....	18
VÄLISKOMISJONI ARVAMUS	19
KODANIKUVABADUSTE, JUSTIITS- JA SISEASJADE KOMISJONI ARVAMUS.....	27
TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS.....	36
NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS	37

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

ELi eelarvest rahastatavate valitsusväliste organisatsioonide läbipaistvuse ja vastutuse kohta (2023/2122(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artikleid 2, 3, 5, artikli 11 lõiget 2 ja protokoll (nr 2),
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 322 lõiget 1a ja artikli 325 lõiget 4,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrust (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012¹ (edaspidi „finantsmäärus“),
- võttes arvesse komisjoni 16. mai 2022. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (COM(2022)0223),
- võttes arvesse parlamendi eelarvekomisjoni ja eelarvekontrollikomisjoni 4. mai 2023. aasta raportit ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrust (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013²,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrust (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid³,
- võttes arvesse komisjoni 3. detsembri 2020. aasta teatist Euroopa demokraatia tegevuskava kohta (COM(2020)0790),
- võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 18. detsembri 2018. aasta eriaruannet nr 35/2018

¹ [ELT L 193, 30.7.2018, lk 1.](#)

² [ELT L 435, 6.12.2021, lk 187.](#)

³ [ELT L 231, 30.6.2021, lk 159.](#)

„Valitsusväliste organisatsioonide rakendatavate ELi vahendite läbipaistvuse tagamine nõuab suuremaid pingutusi“,

- võttes arvesse uuringut „Financing of non-governmental organisations (NGOs) from the EU Budget“ (Valitsusväliste organisatsioonide rahastamine ELi eelarvest), mille liidu sisepoliitika peadirektoraat avaldas 25. novembril 2010⁴,
- võttes arvesse uuringut „Democratic accountability and Budgetary Control of non-governmental organisations funded by the EU Budget“ (ELi eelarvest rahastatavate valitsusväliste organisatsioonide demokraatlik vastutus ja eelarvekontroll), mille liidu sisepoliitika peadirektoraat avaldas 24. jaanuaril 2017⁵, ning selle hilisemat ajakohastatud 21. jaanuari 2019. aasta versiooni,
- võttes arvesse uuringut „Transparency and accountability of EU funding for NGOs active in EU policy areas within EU territory“ (ELi poliitikavaldkondades ELi territooriumil tegutsevate valitsusväliste organisatsioonide ELi poolse rahastamise läbipaistvus ja vastutus), mille liidu sisepoliitika peadirektoraat avaldas 28. septembril 2023⁶ (läbipaistvuse ja vastutuse uuring),
- võttes arvesse komisjoni 2021. aasta märtsis avaldatud tegevussuuniseid ELi rahaliste vahendite saajatele ELi 2021.–2027. aasta programmide kontekstis ELi embleemi kasutamise kohta,
- võttes arvesse oma 17. veebruari 2022. aasta resolutsiooni soovitusetega komisjonile Euroopa piiriüleste mittetulundusühingute ja mittetulunduslike organisatsioonide põhikirja kohta⁷,
- võttes arvesse oma 10. mai 2023. aasta resolutsiooni tähelepanekutega, mis moodustavad Euroopa Liidu 2021. aasta üldeelarve (III jagu – Komisjon ja rakendusametid) täitmisele heakskiidu andmist käsitlevate otsuste lahutamatu osa⁸,
- võttes arvesse oma 10. mai 2023. aasta resolutsiooni tähelepanekutega, mis moodustavad Euroopa Liidu 2021. aasta üldeelarve (I jagu – Euroopa Parlament) täitmisele heakskiidu andmist käsitleva otsuse lahutamatu osa⁹,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi 13. juuli 2023. aasta resolutsiooni soovitusete kohta Euroopa Parlamendi läbipaistvust, usaldusväärset, vastutust ja korrupsioonivastast

⁴ Uuring „[Financing of non-governmental organisations \(NGOs\) from the EU Budget](#)“ (Valitsusväliste organisatsioonide rahastamine ELi eelarvest), Euroopa Parlament, sisepoliitika peadirektoraat, poliitikaosakond D – eelarveküsimused, 25. november 2010.

⁵ Uuring „[Democratic accountability and Budgetary Control of non-governmental organisations funded by the EU Budget](#)“ (ELi eelarvest rahastatavate valitsusväliste organisatsioonide demokraatlik vastutus ja eelarvekontroll), Euroopa Parlament, sisepoliitika peadirektoraat, poliitikaosakond D – eelarveküsimused, 24. jaanuar 2017.

⁶ Uuring „[Transparency and accountability of EU funding for NGOs active in EU policy areas within EU territory](#)“ (ELi poliitikavaldkondades ELi territooriumil tegutsevate valitsusväliste organisatsioonide ELi poolse rahastamise läbipaistvus ja vastutus), Euroopa Parlament, sisepoliitika peadirektoraat, poliitikaosakond D – eelarveküsimused, 28. september 2023.

⁷ [ELT C 342, 6.9.2022, lk 225](#).

⁸ Vastuvõetud tekstid, [P9_TA\(2023\)0137](#).

⁹ Vastuvõetud tekstid, [P9_TA\(2023\)0138](#).

- võitlust käsitlevate reeglite reformimiseks¹⁰,
- võttes arvesse komisjoni ja rakendusametite 2021. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmist¹¹,
 - võttes arvesse väliskomisjoni ning kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni arvamusi,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 54,
 - võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni raportit (A9-0446/2023),
- A. arvestades, et EL on välja töötanud läbipaistvus- ja aruandlusmehhanismid tagamaks, et toetusesaajatele, sh valitsusvälistele organisatsioonidele eraldatud ELi vahendeid kasutatakse tulemuslikult, tõhusalt ning kooskõlas ELi väärtuste, poliitika ja finantsreeglitega, mis on sätestatud muu hulgas finantsmääruses, milles nähakse läbipaistvus ette ühena selle peamistest eelarvepõhimõtetest, nõudes, et komisjon teeks asjakohasel viisil ja õigel ajal kättesaadavaks teabe ELi vahendite kohta;
- B. arvestades, et EL on kodanikuühiskonna organisatsioonide üks suurimaid rahastajaid¹²;
- C. arvestades, et kodanikuühiskond ulatub tagasihoidlikust kogukondlikust tegevusest kuni valitsusväliste organisatsioonideni; arvestades, et ELi rahalisi vahendeid saavad valitsusvälised organisatsioonid hõlmavad mitmesuguseid struktuure, toimimisviise, rahastamisallikaid ja sihtvaldkondi, mis tähendab erisuguseid projekte, mida rahastatakse ELi vahenditest; arvestades, et aluslepingutes nõutakse, et ELi institutsioonid ja liikmesriigid peaksid esindusühenduste ja kodanikuühiskonnaga avatud, läbipaistvat ja korrapärast dialoogi; arvestades, et ELi liikmesriigid ja ELi institutsioonid peaksid tagama piisava rahastamise programmidele, mille eesmärk on kaitsta ja edendada ELi aluslepingutes sätestatud põhiõigusi ja väärtusi; arvestades, et valitsusvälistel organisatsioonidel ja kodanikuühiskonna organisatsioonidel on nende programmide rakendamisel oluline roll; arvestades, et mõnel juhul usaldavad riigiasutused allhanke korras ülesandeid valitsusvälistele organisatsioonidele ja kodanikuühiskonna organisatsioonidele; arvestades, et komisjon haldab ELi vahendeid otse, kaudselt või ühiselt; arvestades, et vastavalt subsidiaarsuse põhimõttele teostab komisjon toetusesaajatele, sealhulgas valitsusvälistele organisatsioonidele otse eraldatud vahendite üle järelevalvet ja aruandlust;
- D. arvestades, et aluslepingutes nõutakse, et ELi institutsioonid ja liikmesriigid peaksid esindusühenduste ja kodanikuühiskonnaga avatud, läbipaistvat ja korrapärast dialoogi; arvestades selle olulisust, et ELi liikmesriigid ja ELi institutsioonid tagaksid piisava rahastamise programmidele, mille eesmärk on kaitsta ja edendada ELi aluslepingutes sätestatud õigusi ja väärtusi; arvestades, et valitsusvälised organisatsioonid ja kodanikuühiskonna organisatsioonid täidavad nende programmide rakendamisel olulist rolli;

¹⁰ Vastuvõetud tekstid, [P9_TA\(2023\)0292](#).

¹¹ Euroopa Parlament, „[2021. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmine: ELi üldeelarve – komisjon ja rakendusametid](#)“, 10. mai 2023.

¹² Komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 25. märtsi 2020. aasta ühisteatist „ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (2020–2024)“ (JOIN(2020)0005).

- E. arvestades, et komisjoni finantslâbipaistvuse sÛsteem on peamine avalikult kâttesaadavate andmete allikas komisjoni otse hallatavate toetuste ja lepingute ulatuslikuks analÛsimiseks; arvestades, et tuleks teha selget vahet avalikul lâbipaistvusel ja seadusliku eelarvekontrolli eesmârgil nõutaval lâbipaistvusel, kuna valitsusvâlsed organisatsioonid ttavad tundlike kontekstide ja probleemidega;
- F. arvestades, et finantslâbipaistvuse sÛsteemi andmete analÛs nâitab, et ELi rahalised kohustused valitsusvâlistele organisatsioonide ees ulatusid pârast ELi haridus- ja teadusprogrammide vâljajâtmist 2022. aastal kõigi ELi programmide ja fondide otsese eelarve tâitmise raames vähemalt 2,6 miljardi euroni;
- G. arvestades, et ELi lâbipaistvus- ja vastutusnudeid ning kontrollide tuleks kohaldada kõigi ELi vahenditest kasu saavate huvirühmade esindajate suhtes; arvestades, et 3377 üksust¹³ on registreeritud ELi lâbipaistvusregistri kategoorias „Valitsusvâliste organisatsioonid, platvormid ja võrgustikud ja sarnased organisatsioonid“; arvestades, et nõuete ja kontrollide olemus peab vastama lâbipaistvusregistris kehtestatud liigitusele, et võtta arvesse mitte ainult valitsusvâlseid organisatsioone, vaid üksuste kõiki õiguslikke vorme; arvestades, et ELi nõuded ja kontrollid ei pea tingimata olema seotud lâbipaistvusregistriga, sest mõned ELi vahenditest toetust saanud üksused võivad eelistada sellest registrist vâlja jââda, et mitte ohtu seada oma olemasolu;
- H. arvestades, et ELi lâbipaistvuse ja aruandekohustuse nõuded ja kontrollid peaksid kehtima kõikide ELi vahenditest kasusaajate, sealhulgas valitsusvâliste organisatsioonide suhtes, kes peavad sâilitama tâpseid ja lâbipaistvaid finantsandmeid ELi vahendite kasutamise ja nende toimimiseks kasutatud rahastamisallikate pâritolu kohta, kuna nad annavad võetud meetmete, rahastamisallikate, sealhulgas ELi rahaliste vahendite, ning oma sidusrühmade nimel tehtavatest otsuste kohta aru oma liikmete, rahastajate, partnerite ja toetusajaajate ees; arvestades, et liikmesriigid loovad õigusliku aluse valitsusvâlistele organisatsioonidele, kelle staatus on registreeritud riiklikul tasandil;
- I. arvestades, et sageneb ELi vahendite kasutamine vastuolus ELi eeskirjade, põhimõtete ja vâârtustega; arvestades, et üksikisikud ja variorganisatsioonid, kes on enamasti vâlsismju all, pÛiuvad summast sõltumata saada ELi rahalist toetust ja sellest tulenevat lugupidamist, kuid tegelikult kasutavad nad ELi vahendeid tegevusteks, mis kahjustavad ELi aluspõhimõtteid ja -vâârtusi ning liidu pÛhendumust demokraatialle;
- J. arvestades, et komisjonil on kohustus tagada ELi eelarve tâitmine ning jârgida ELi eeskirju ja vâârtusi; arvestades, et sellega seoses peavad kõik eel- ja jârelkontrollid tagama, et ELi rahalisi vahendeid eraldatakse ainult sellistele organisatsioonidele ja üksustele, kes tegutsevad kooskõlas ELi eeskirjade, põhimõtete ja vâârtustega;
- K. arvestades, et ELi ja komisjoni 2021. aasta ùldeelarve tâitmisele heakskiidu andmise otsuses rõhutatakse sÛgavat muret selliste projektide rahastamise pârast, mida viivad ellu või millesse on kaasatud radikaalsete usu- ja poliitiliste organisatsioonidega seotud valitsusvâlsed organisatsioonid; kutsub komisjoni ùles tagama, et ELi vahenditest rahastataks ainult organisatsioone, kes austavad rangelt kõiki liidu vâârtusi, ning nõuab tungivaltp, et komisjon looks eelmehhanismid, mis määraaksid selgelt kindlaks liidu

¹³ Allikas: ELi lâbipaistvusregister, andmeid vaadati 22. septembril 2023.

territooriumil ja välismaal tegutsevad valitsusvälised organisatsioonid, kellel on tuvastatud sidemed usuliste fundamentalistlike võrgustikega ja kes edendavad eesmärke, mis kahjustavad liidu väärtusi¹⁴;

- L. arvestades, et kõigi ELi rahalisi vahendeid saavate valitsusväliste organisatsioonide suhtes tuleks kohaldada samasuguseid rangeid aruandekohustuse standardeid ja läbipaistvuseeskirju, olenemata sellest, kas nad tegutsevad Euroopa Liidus või väljaspool seda;
- M. arvestades, et mõned allpool esitatud kaalutlused põhinevad läbipaistvuse ja vastutuse uuringu mõningatel järeldustel, milles käsitletakse täiendavaid läbipaistvusega seotud puudusi teabes, mis puudutab ELi vahendite kasutamist komisjoni, liikmesriikide ja toetusesaajate, sealhulgas valitsusväliste organisatsioonide poolt;

Üldised märkused

1. väljendab heameelt olulise rolli üle, mida valitsusvälised organisatsioonid täidavad kodanikuühiskonna esindamisel ning aluslepingutes sätestatud õiguste ja väärtuste ning ELi põhiõiguste hartas sätestatud põhiõiguste edendamisel ja kaitsmisel; rõhutab, et õigus saada ELi rahastust peaks olema ainult sellistel valitsusvälistel organisatsioonidel, kelle tegevus austab neid õigusi ja väärtusi; nõuab tungivalt kõigilt sidusrühmadelt, et nad ELi poolse rahastamise küsimustes tähtsustaksid üha enam ELi põhimõtteid ja väärtusi, ning tunnustab valitsusväliste organisatsioonide mitmekesisust, mis puudutab nende suurust, ressursse ja personali;
2. toonitab konkreetselt rolli, mida toetusesaajad, sealhulgas valitsusvälised organisatsioonid mängivad ELi eelarve täitmisel, ning nende kohustust täita seda rolli täielikus kooskõlas ELi finantseeskirjadega ja ELi finantshuvide kaitse põhimõtetega; tuletab meelde, et ELi territooriumil tegutsevad valitsusvälised organisatsioonid peavad järgima igas nende tegevusega seotud liikmesriigis kohaldatavat siseriiklikku õigust, ning samuti liidu õigust ja rahvusvahelist õigust; kordab, et ELi läbipaistvus ja vastutus on üliolulised, et tugevdada soodsat ja õiglast Euroopa süsteemi, mis põhineb demokraatial, põhivabadustel, kaasatusel ja mitmekesisusel;
3. rõhutab, et valitsusvälised organisatsioonid sõltuvad nii avaliku sektori toetusest kui ka eraviisilistest annetustest, ja et need ei välista vastastikku üksteist; tuletab meelde, et valitsusväliste organisatsioonide olemasolu ja tegevuse jaoks on väga oluline, et nad oleksid võimelised riigi või kohalikul tasandil leidma, saama ja kasutama muid ressursse peale ELi või avaliku sektori vahendite;
4. rõhutab, et kodanikuühiskonna organisatsioonid väärivad oma igapäevase töö eest suurt austust ja tänu; tunnustab kodanikuühiskonna organisatsioonide igapäevast tööd kogu Euroopas ja maailmas ning kinnitab, et need valitsusvälised organisatsioonid väärivad suurimat kiitust ja toetust; rõhutab, kui oluline on rahuldada nende organisatsioonide rahalisi ja muid vajadusi;
5. tunnustab ELi ja kolmandate riikide valitsusväliste organisatsioonide olulist rolli

¹⁴ Euroopa Parlament, „[2021. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmine: ELi üldeelarve – komisjon ja rakendusametid](#)“, 10. mai 2023.

õigusriigi põhimõtete ja demokraatlike väärtuste kaitsmisel, korrupsioonivastases võitluses ning inimõiguste ja demokraatia edendamisel; kordab, et autoritaarsete või mittedemokraatlike režiimidega riikides on valitsusvälised organisatsioonid sageli demokraatia viimane kaitseliin, mida autoritaarsed režiimid kogu maailmas püüavad vaigistada, sealhulgas vastuvõetud õigusaktide ja diskrimineerivate kohustuste kaudu, ning et nad vajavad seetõttu toetust ja kaitset; kutsub komisjoni üles kaaluma selles suhtes kaitseklausleid ja -mehhanisme; rõhutab, kui oluline on tagada nendes valdkondades tegutsevatele valitsusvälistele organisatsioonidele ja üksustele piisav ja läbipaistev ELi rahastamine;

6. kiidab valitsusväliste organisatsioonide tegevust konfliktipiirkondades selle tagamisel, et humanitaarabi jõuaks kiiresti ja tõhusalt tsiviilelanikkonna ja abivajajateni; tunnistab valitsusväliste organisatsioonide tähtsust selle tagamisel, et EL kui maailma suurim arenguabi andja aitaks jätkuvalt kaasa stabiilsuse edendamisele, vaesusest ülesaamisele ja ülemaailmse arengu edendamisele;
7. juhib tähelepanu sellele, et tegelikkuses võivad seadusandlikud protsessid jätta kohalike, piirkondlike ja riiklike valitsusväliste organisatsioonide arvamused tähelepanuta; on seisukohal, et väikestel valitsusvälistel organisatsioonidel on tülikate haldusmenetluste tõttu sageli raske ELi rahalistele vahenditele juurde pääseda; kutsub komisjoni üles menetlusi veelgi lihtsustama ja ühtlustama, et väiksemad valitsusvälised organisatsioonid, sealhulgas kohalikul tasandil, saaksid ELi rahalisi vahendeid taotleda ja neist kasu saada; rõhutab, et väiksemate valitsusväliste organisatsioonide prioriteete ja vajadusi tihti eiratakse või neile pööratakse vähem tähelepanu, hoolimata asjaolust, et nad tunnevad sageli olukorda kõige paremini ja teevad ära väga palju tööd; rõhutab, et väikeste organisatsioonide tööle tuleks avaldada suurimat austust ning et ELi rahalised vahendid tuleks muuta neile kättesaadavamaks, kuna nad on oluline element, mis tugevdab mitmekesisust kogu Euroopas ja mujal; tunnistab, et Euroopa valitsusvälised organisatsioonid täidavad avalike teenuste täiendamisel olulist toetavat rolli;
8. on jätkuvalt sügavalt mures, et mõnes liikmesriigis suunatakse valitsusväliste organisatsioonide vastu ähvardusi ja põhjendamatuid rünnakuid, sealhulgas õigusakti ettepanekute ja vastu võetud õigusaktidega, millega pannakse valitsusvälistele organisatsioonidele diskrimineerivaid kohustusi, mis piiravad nende tegevust või keelustavad selle, ning samuti hirmutades ja ahistades nende töötajaid, tehes negatiivseid avalikke avaldusi, vallandades laimukampaaniaid, ning tehes verbaalseid ähvardusi ning õiguslikke ja füüsilisi rünnakuid; rõhutab, et mõnede valitsusväliste organisatsioonide puhul tehakse ka ülemääraseid halduskontrolle või auditeid, nende rahastamist kärbitakse poliitilistel motiividel ning neile on seatud liiga ranged õiguslikud nõuded nende asutamiseks ja registreerimiseks; rõhutab, et valitsusväliseid organisatsioone tuleb kaitsta ning neid tuleks piisavalt rahastada ja toetada;
9. on veendunud, et läbipaistvus ja aruandekohustus on valitsusvälistele organisatsioonide ja teiste kasumit taotlevate või mittetulundusühingute jaoks samuti hädavajalik oma väärtusliku töö tutvustamiseks, tunnustamiseks ja usaldusväarsuse suurendamiseks; on seisukohal, et valitsusväliste organisatsioonide suhtes, kes tegutsevad täielikult kooskõlas ELi väärtuste ja finantseeskirjadega ning järgivad täielikult ELi hartat, kuid tegutsevad samal ajal keskkonnas, kus on probleeme demokraatiaga, tuleks kohaldada erisätteid; on veendunud, et Euroopa kodanikud peavad saama olla kindlad, et EL teab

täpselt, kuidas kõiki ELi vahendeid kasutatakse; on seetõttu mures, et hoolimata kehtivatest läbipaistvusnõuetest puudub teave, andmed ja kontroll selle üle, kes või mis saab ELi rahalisi vahendeid; tuletab meelde, et läbipaistvus- ja vastutusnõuded peaksid alati olema kooskõlas rahvusvahelise ja inimõigustealase õigusega, eelkõige seoses kodanikuvabaduste kasutamise ja jääma rangelt vajalikuks ja taotletavate konkreetsete eesmärkidega proportsionaalseks;

10. tuletab meelde, et läbipaistvust ja vastutust ei tohiks kasutada sõltumatu kodanikuühiskonna tegutsemisruumi piiramiseks ega kriitiliste seisukohtade vaigistamiseks;
11. rõhutab, et äärmiselt oluline on tagada, et ELi läbipaistvus- ja aruandluskohustused ei seaks ohtu ELi rahaliste vahendite lõplike saajaid; on veendunud, et nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, eelkõige valitsusväliste organisatsioonide puhul, kes tegutsevad autoritaarse režiimiga või õigusriigi probleemidega riikides, mis neid organisatsioone negatiivselt mõjutab, või kus kodanikuühiskonna tegutsemisruum on piiratud, või kus nende organisatsioonide identiteeti või tööd käsitleva teabe avalik levitamine võib tuua kaasa kättemaksu, mis seab ohtu nende olemasolu või nende töötajate julgeoleku ja turvalisuse, tuleks avalikke läbipaistvusnõudeid erandkorras kohaldada asjakohasel viisil;
12. on arvamusel, et teatud väidetavaid korruptsioonijuhtumeid, mis tõid kaasa avalikkuse pahameele, nagu Qatargate'i skandaal, oleks saanud ära hoida kehtivate läbipaistvusnõuete järjepideva jõustamisega ja kaasatud üksuste, sealhulgas valitsusväliste organisatsioonide kohustusega avalikustada oma rahastamisallikad ja sisemised struktuurid; märgib, et mõnel juhul said kaasatud üksused ELi rahastust;
13. mõistab hukka asjaolu, et ELi vahendeid on hakatud sagedamini kasutama vastuolus ELi põhimõtete ja väärtustega, eelkõige siis, kui rahaliste vahendite kasutamist ja teistele organisatsioonidele ülekannete tegemist ei saa täielikult jälgida; hoiatab ohu eest, et lõpuks kasutatakse ELi vahendeid korrumpeerunud ringkondades, ning et nende abil korraldatakse pettusi, eeskirjade eiramisi, välissekkumist ja sisseimbumist; rõhutab ELi vahendite puhul lõplike vahendite saajate läbipaistvuse tähtsust;

Valitsusvälised organisatsioonid ja üksused eelarvekontrolli kontekstis

14. kordab, kui oluline on, et üldsus valitsusväliseid organisatsioone usaldaks ja toetaks; tunnistab, et nende organisatsioonide kirjeldamiseks kasutatud mõisteid tõlgendatakse liikmesriigiti õiguslikult ja avalikult erinevalt;
15. rõhutab, et „valitsusväline organisatsioon“ on lai üldmõiste, mis hõlmab paljusid eri liiki üksusi alates suurtest rahvusvahelistest organisatsioonidest kuni väikeste piirkondlike või kohalike organisatsioonideni, peamiselt töötajate juhivatest organisatsioonidest kuni peamiselt vabatahtlikest koosnevate organisatsioonideni; rõhutab, et märkimisväärselt võivad erineda ka valitsusväliste organisatsioonide tegutsemisvaldkond ja eelarve täitmise viis; mõistab, et selle mitmekesisuse tõttu on valitsusväliseid organisatsioone keeruline ELis üheselt määratleda; rõhutab siiski kogu ELi hõlmava ühtlustatud lähenemisviisi, sealhulgas ühtlustatud määratluse kehtestamise eeliseid, mille lisaväärtus seisneb suuremas läbipaistvuses, vastutuses, prognoositavuses ja üldsuse usalduses; julgustab seetõttu kaasseadusandjaid jõudma valitsusväliste

organisatsioonide ja asjaomaste üksuste suhtes kokkuleppele ELi tasandil ühtlustatud lähenemisviisis, mis aitaks märkimisväärselt kaasa Euroopa eelarvekontrolli menetlustele, eriti piiriüleste mittetulundusühingute puhul; kordab, kui oluline on tagada läbipaistvus ja vastutus kõigi üksuste puhul, kellele eraldatakse ELi rahalisi vahendeid; tunnistab eelist, mis seisneb ühtlustatud lähenemisviisi kehtestamises sellele, milline on nende üksuste suhe ELi ja selle organitega eri kontekstides;

16. võtab teadmiseks komisjoni ettepaneku lisada valitsusväliste organisatsioonide ühine määratlus 2022. aasta finantsmääruse uuesti sõnastamise ettepanekusse; tuletab meelde, et Euroopa Parlament oma volitustes palus selgitada valitsusväliste organisatsioonide määratlust, eelkõige seda, mis määral on see üksus formaalselt olemas, läbipaistev ja aruandekohustuslik oma liikmete või asutajate ees; julgustab komisjoni korraldama valitsusväliste organisatsioonide määratluse üle põhjaliku konsultatsiooni, millesse kaasatakse liikmesriikide ametnikud ja valitsusväliste organisatsioonide esindajad ning mille puhul võetakse arvesse ka meetodikat, mida järgiti mõiste „väike ja keskmise suurusega ettevõtja“ (VKE) määratlemisel;
17. on seisukohal, et selleks, et organisatsiooni saaks pidada valitsusväliseks organisatsiooniks, peab organisatsioonil olema ka muid rahastajaid peale riigi ja komisjoni;
18. märgib, et komisjon kasutab mõisteid „valitsusvälised organisatsioonid“ ja „mittetulundusühendused“ ilma, et nende vahel tehtaks finantsläbipaistvuse süsteemis selgelt vahet; peab kahetsusväärseks, et see põhjustab ELi vahendite eraldamisel ja järelevalvel ebakindlust ning võib viia vale arusaamani valitsusvälistele organisatsioonidele ja üksustele eraldatud rahaliste vahendite suurusest; märgib, et finantsläbipaistvuse süsteemis korduma kipuvate küsimuste all on välja toodud valitsusväliste organisatsioonide määratlus, mille oluline osa on organisatsiooni kasumit mittetaotlev staatus, mida on vaja tõendada; peab kahetsusväärseks, et selge vahetegemise puudumine on olnud seni võimalik, sest ELil ei ole olnud valitsusvälistele organisatsioonidele ühtlustatud lähenemisviisi ning finantsläbipaistvuse süsteemis on üksused saanud end ise liigitada, seejuures on aga tuginetud reeglitele, mis võivad liikmesriigiti erineda; nõuab lisaks, et finantsläbipaistvuse süsteem tagaks eri liiki valitsusväliste organisatsioonide ja muude mittetulundusühenduste asjakohase liigitamise, et vältida olukordi, kus teatavat liiki organisatsioonide vahel tehakse vähe vahet või ei tehtagi vahet ning kus ülikoole, teadusasutusi, vabühendusi ja muid valitsusväliseid organisatsioone peetakse finantsläbipaistvuse süsteemi andmebaasis identseks;

ELi rahaliste vahendite kasutamise suurem läbipaistvus ja tõhusam aruandekohustus

19. on seisukohal, et pettusi, huvide konflikte, topeltrahastamist, korruptsiooni ning rahapesu ja omastamist tuleb ennetada ning nende vastu võidelda igas olukorras ja kõigi toetusesaajate puhul, olenemata toetusesaaja liigist ja õiguslikust seisundist; on mures selle pärast, et eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutaval institutsioonil ei ole selliste juhtumite kohta piisavalt teavet; tuletab meelde, et kõigi ELi rahaliste vahendite taotlejate ja toetusesaajate, sealhulgas valitsusväliste organisatsioonide suhtes kohaldatakse ELi finantseeskirju;

20. rõhutab, et oluline vahend liidu finantshuvide kaitsmiseks on varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteem, mis tagab tänu liidu finantshuve ohustavate isikute või üksuste varajasele avastamisele mitmetasandilise kaitse; väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle finantsmäärus uuesti sõnastada, et laiendada varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi ka jagatud eelarve täitmisele ning lisada uusi menetlustest kõrvalejätmise kriteeriumeid¹⁵; kutsub komisjoni üles muutma varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteem täielikult toimivaks, et see võimaldaks jätta toetusesaajad, sealhulgas valitsusvälised organisatsioonid finantsmääruse alusel ilma edasisest juurdepääsust ELi rahalistele vahenditele;
21. on mures selle pärast, et läbipaistvuse nõuetest ei pruugi piisata, eriti kui vahendid kantakse üle ahelas ja neid kasutatakse, et kaasrahastada koos teiste rahastajatega ette võetavaid ühiseid projekte; peab problemaatiliseks, et finantsläbipaistvuse süsteem pakub teavet üksnes toetuste kohta, mida komisjon annab otse otsese eelarve täitmise raames, kuid ei paku üksikasjalikku teavet rahaliste vahendite kohta, mis on saadud kaudselt toetusesaajatelt ja partneritelt, kellel on komisjoniga õiguslik suhe;
22. rõhutab, et kõik liikmesriigid ei esita toetuste kohta sama palju teavet ning et praegune ELi andmebaas ei ole piisavalt ühtlustatud ega sidus; kutsub komisjoni üles suurendama läbipaistvust ja aruandekohustust eelarve jagatud ja kaudse täitmise korral, kontrollides selleks vahendite ümberjaotamist ja kasutamist kuni lõplike vahendite saajateni kooskõlas finantsmääruse uuesti sõnastamise ettepanekuga;
23. kutsub komisjoni üles proportsionaalselt tugevdama eelkontrolli mehhanisme, sealhulgas asjakohaseid pistelisi kontrole; on seisukohal, et ELi vahendite kasutamise järelkontrollis esineb tõsiseid puudusi, ning nõuab tungivalt, et komisjon teeks koostööd liikmesriikidega analüüsi ja esitaks selged ettepanekud kontrollide kvaliteedi, kvantiteedi ja korrektsuse parandamiseks, mille juures on abiks komisjoni hästi toimiv ja tsentraliseeritud eelarvekontrolli töörihm, millesse on kaasatud kõigi huvirühmade esindajad ning millel on selged volitused, uurimissuutlikkus ja ressursid;
24. tunnistab, kui oluline on läbipaistvus ELi rahastatud tegevuse kõigis aspektides, et tagada rahaliste vahendite vastutustundlik kasutamine; tunnistab muret võimaliku välissekkumise pärast ELi poliitika kujundamisse ning asjaolu pärast, et kehtiv süsteem ei saa täielikult takistada osalejaid loomast ja rahastamast toetusesaajaid, sealhulgas valitsusväliseid organisatsioone, ja/või olemast nendesse kaasatud, et levitada valenarratiive, sealhulgas desinformatsiooni kaudu, nagu väidetavalt juhtus Qatargate'i skandaali puhul; on veendunud, et praegused probleemid ei tohiks viia kõigi valitsusväliste organisatsioonide häbimärgistamiseni, sest enamik valitsusväliseid organisatsioone austab ja edendab ELi demokraatlike põhimõtteid ja väärtusi; rõhutab, et ELi eelarvet ei tohi kasutada ELi demokraatlike põhimõtete ja väärtuste vastaseks lobitööks;
25. kutsub komisjoni üles nõudma, et ELi vahendeid saavad toetusesaajad, sealhulgas valitsusvälised organisatsioonid, avaldaksid üksikasjalikud andmed kõigist muudest allikatest saadud rahaliste vahendite kohta projektide puhul, mida EL kaasrahastab viie

¹⁵ Komisjoni 16. mai 2022. aasta ettepaneku (võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (uuesti sõnastatud)(COM(2022)0223)) artiklid 139(1)(i) ja 139(1)(c)(vi).

aasta jooksul, järgides samal ajal konfidentsiaalsuse põhimõtet, eriti põhjendatud juhtudel, kui toetusesaajad, sealhulgas valitsusvälised organisatsioonid, seisavad silmitsi tõsise survestamise ohuga; rõhutab, et valitsusväliste organisatsioonide ELi-väline rahastus võib olla õiguspärane rahastamisviis, kuid rõhutab, et ilma selgete läbipaistvusnormideta, mille puhul võetakse arvesse konfidentsiaalsuse põhimõtet, võivad kolmandate riikide osalejad selliseid rahastamisvõimalusi kuritarvitada ja lubamatult mõjutada; kutsub ELi institutsioone üles parandama läbipaistvusstandardite rakendamist, sealhulgas kohustuslikku lobitööalast aruandlust;

26. julgustab liikmesriike kehtestama riiklikke lobi- ja läbipaistvusregistri õigusakte, millega tuleks nõuda ka rahastajate, sealhulgas rahvusvaheliste rahastajate ja rahastamisallikate avalikustamist ja kõigi huvirühmade esindajate suhtes, olenemata nende liigist ja õiguslikust seisundist, samaväärsete läbipaistvusnõuete kohaldamist;
27. tuletab meelde, et liikmesriigid vastutavad pettuste, rahaliste vahendite omastamise ja rahapesu, süüdimõistvate kohtuotsuste ja käimasolevate uurimiste registreerimise, järelevalve ja nendest teatamise eest; on veendunud, et selleks, et pettusi ja rahaliste vahendite omastamist ennetada, avastada ja nende vastu võidelda, on riikide ametiasutused, kes on kohalikule tasandile lähemal, esimene tõhus tasand, kelle võimuses on kontrollida ja teha järelevalvet ELi reeglite ja väärtuste vastu tegutsevate organisatsioonide üle;
28. kutsub riiklikke ametiasutusi üles tugevdama oma läbipaistvus- ja aruandlussüsteeme, et teha kindlaks kõik organisatsioonid ja üksused, kes rikuvad ELi reegleid ja väärtusi, ning võtma õiguslikke ja haldusmeetmeid, mis hõlbustavad meetmete võtmist ELi tasandil ja võimaldavad komisjonil sellised üksused hõlpsamini ja kiiremini oma süsteemidesse integreerida; nõuab tungivalt, et komisjon kannaks kõik huvirühmade esindajad, kes rikuvad ELi reegleid ja väärtusi, varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi ning jätkaks nad kooskõlas ELi eelarve suhtes kohaldatava finantsmäärusega ELi rahastamisest kõrvale;
29. on seisukohal, et liikmesriikidele ei tohiks jätta kaalutlusruumi, et kehtestada valitsusväliste organisatsioonide suhtes halvavalt piiravaid nõudeid ja kohustusi; tuletab meelde, et kui Ungari võttis 2017. aastal vastu välissekkumist käsitleva seaduse, algatas komisjon Ungari vastu rikkumismenetluse, ning et oma 18. juuni 2020. aasta otsuses¹⁶ (Euroopa Komisjon vs. Ungari) märkis Euroopa Liidu Kohus, et kui kodanikuühiskonna organisatsioonidele kehtestatud süstemaatilised kohustused takistavad märkimisväärselt nende organisatsioonide tegevust ja toimimist, kelle suhtes neid kohustusi kohaldatakse, rikutakse sellega ühinemisvabadust ja seega liidu õigust;
30. peab kahetsusväärseks teabe avaldamist finantsläbipaistvuse süsteemis 6–18 kuu pikkuse viivitusega ja selle mõju läbipaistvusele; kutsub komisjoni üles avaldama teavet valitsusvälistele organisatsioonidele ja üksustele antud ELi toetuste kohta hiljemalt kuus kuud pärast toetuse andmise kuupäeva, sealhulgas muudest allikatest pärit rahastamise kohta, võttes seejuures arvesse konfidentsiaalsuse põhimõtet nende toetusesaajate, sealhulgas valitsusväliste organisatsioonide puhul, kes seisavad silmitsi tõsiste ohtudega; kutsub komisjoni üles töötama välja ja integreerima finantsläbipaistvuse

¹⁶ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 18. juuni 2020, Euroopa Komisjon vs. Ungari, kohtuasi C-78/18, ECLI:EU:C:2020:476.

süsteemi andmete valideerimise vahendid, et süsteemis andmete valideerimine oleks automaatne, pidev ja kiirem ning sellele kuluks vähem ressursse;

31. peab kahetsusväärseks asjaolu, et komisjoni IT-süsteemid ei ole kasutajasõbralikud ning kasutavad projektide ja toetusesaajate kindlakstegemiseks eri viise, mistõttu on komisjoni avalikult kättesaadavatest portaalidest ja andmebaasidest pärit teavet keeruline ühitada; soovib komisjonil kehtestada ühtlustatud reeglid ning standardida programmispetsiifiliste andmebaaside ülesehitus ja funktsioonid, võttes arvesse erinevaid keskkondi ja tegevusvaldkondi, milles valitsusvälised organisatsioonid tegutsevad, ilma et see tekitaks neile tarbetut lisakoormust;
32. kutsub komisjoni üles kasutama kõigis portaalides ja andmebaasides, sealhulgas toetusesaajate veebisaitidel, üht ainulaadset tunnust, näiteks osaleja kordumatut tunnuskoodi ja projekti identifikaatoreid, järgides samal ajal konfidentsiaalsuse põhimõtet, eriti nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, kui toetusesaajad, sealhulgas valitsusvälised organisatsioonid, seisavad silmitsi tõsise surveohuga, et hõlbustada eri süsteemides ja veebisaitidel avalikult kättesaadava teabe võrdlemist; kutsub komisjoni üles andma kõigile toetusesaajatele, sealhulgas valitsusvälistele organisatsioonidele koodi, mille alusel saab teha finantslõbipaistvuse süsteemist väljavõtte nende viie aasta rahastamisandmete kohta ja mis sisaldab linke asjaomaste projektide kirjetele komisjoni andmebaasides;
33. täheldab olulisi ebakõlasid projektide veebisaitidel esitatava teabe sisus ja ulatuses, sealhulgas toetuste jaotumises partnerite vahel ja seotuses komisjoni asjaomaste andmebaasidega; nõuab ennetavamalt lähenemisviisi avalikule lõbipaistvusele ja ELi eelarvepädevate institutsioonide vahelist suuremat koostööd, mis oleks ulatuslikum kehtivatest ELi toetuse saamise miinimumnõuetest; nõuab, et komisjon tõhustaks süsteemi nii, et kõik taotlejad, sealhulgas valitsusvälised organisatsioonid, kes ELi rahastust taotleavad, kohustuksid järgima Euroopa Liidu põhiõiguste hartat; nõuab, et ELi rahastatud projektide veebisaitidel esitataks selgemalt ja süstemaatilisemalt teavet EList ja muudest allikatest saadud toetuste kohta;
34. nõuab, et äriühingute tegelikest kasusaajatest omanikud kantaks ELi riikide kesketesse registritesse, millele pääsevad ligi isikud, kellel on selleks õigustatud huvi, näiteks uurivad ajakirjanikud, asjaomased kodanikud ja valitsusvälised organisatsioonid;
35. märgib, et kuigi süsteemi eGrants kui ühise toetuste haldamise vahendi ja taotlejate registreerimise süsteemi sidumine komisjoni teenustega on parandanud finantslõbipaistvuse süsteemi andmete kvaliteeti ja täielikkust, tuleb andmete usaldusväärsuse parandamiseks rohkem pingutada; on mures selle pärast, et komisjoni olemasolevate lõbipaistvusportaalide ja -süsteemide kooskõlas esineb endiselt puudusi; kutsub lisaks komisjoni üles tõhustama oma tööd andmebaaside ühtlustamiseks, et muuta finantslõbipaistvuse süsteem kasutajasõbralikumaks ja konkreetsete programmide andmebaasidega kooskõlas olevaks ning siduda see lõbipaistvusregistriga; rõhutab, et finantslõbipaistvuse süsteem peaks hõlmama lõppmakseid, mis võimaldaks kooskõlas finantsmäärusega teha kategooriate kaupa kindlaks toetusesaajad, sealhulgas valitsusvälised organisatsioonid, sealhulgas valitsusvälise organisatsiooni ja asjaomaste üksuste määratluse kaudu; nõuab, et komisjon koostaks ettepaneku lisahaldusmeetmete kohta 2024. aasta lõpuks;

36. märgib, et mõnel juhul on valitsusvälise organisatsiooni peakontor ühes riigis ja tegevus, milleks toetust kasutatakse, toimub teises riigis; nõuab, et valitsusvälised organisatsioonid võtaksid asjakohaseid meetmeid, et pidada arvestust rahaliste vahendite ja teenuste kohta väljaspool nende peakorterite asukoha jurisdiktsiooni;
37. väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle luua finantsmääruse artikli 36 alusel tsentraliseeritud koostalitlusvõimelise andmekaeve ja riskihindamiste IT-süsteem, et parandada eelarve täitmise sisekontrolli tõhusust; rõhutab, et see süsteem peab kooskõlas direktiiviga (EL) 2015/849¹⁷ hõlmama lisaks vahendite saajate andmetele ka tegelikult kasu saavate omanike andmeid; nõuab, et see süsteem hõlmaks kõigi eelarve täitmise viiside puhul varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi andmetel põhinevaid riskinäitajaid;
38. peab kahetsusväärseks, et aruandekohustuste ja raamatupidamiskorra kooseksisteerimine riikide ja ELi tasandil võib põhjustada toetusesaajatele, sealhulgas valitsusvälistele organisatsioonidele, ebaproportsionaalselt suurt halduskoormust; kutsub komisjoni üles tagama, et aruandekohustused ELi ja liikmesriikide tasandil oleksid kooskõlas, et tagada kohustuste täitmise üle lihtsam järelevalve;
39. rõhutab seda, kui tähtis on läbipaistvus ja ELi vahendite lõpliku saaja kindlakstegemine; kutsub komisjoni üles töötama välja ühtlustatud järelevalvesüsteemi, mille eesmärk on vähendada bürokraatiat, suurendada tõhusust ja teha kindlaks lõplikud vahendite saajad; soovib komisjonil jälgida ELi vahendeid ELi tasandi teabe- ja läbipaistvusplatvormide lõikes süstemaatilisel, standarditud ja ühtlustatud viisil kuni lõplike vahendite saajateni; nõuab ka tihedamat dialoogi komisjoni ja ELi toetusesaajate, sealhulgas valitsusväliste organisatsioonide vahel selle üle, kuidas vähendada liigset koormust;
40. tunneb muret ELi programmide nähtavust käsitlevate sätete järgimata jätmise pärast; palub komisjonil anda oma teenistustele korraldus nende toetusesaajate puhul, kes lepinguga võetud nähtavusega seotud kohustusi ei täida, lepingud lõpetada või toetusesaajatele tehtavaid makseid vähendada;
41. kutsub komisjoni üles tagama, et ta pakuks kõigile oma programmiametnikele ja ELi asutustele finantsmääruse ja ELi eelarve alast koolitust; kutsub komisjoni üles pakkuma kõigile ELi rahaliste vahendite saajatele, sealhulgas valitsusvälistele organisatsioonidele, aruandlus- ja finantseeskirjade alast koolitust ning nõuab, et eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavat institutsiooni teavitataks nõuetekohaselt nendest koolitustest, sealhulgas nende sisust, osalejatest ja nendega seotud kuludest; kutsub komisjoni üles lihtsustama toetuste taotlemise ja valikumenetlusi ning tagama ühtse lähenemisviisi ja menetluse läbipaistvuse, vähendama halduskoormust ja kohandama neid reegleid korrapäraste ajavahemike järel vastavalt muutuvatele oludele ja saadud õppetundidele;
42. võtab teadmiseks Euroopa Kontrollikoja 2018. aasta järelduse, mille kohaselt ei võimalda alltoetuste andmine komisjonil ELi vahendite kasutamist nõuetekohaselt

¹⁷ [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv \(EL\) 2015/849, mis käsitleb finantsüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust \(EL\) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ \(ELT L 141, 5.6.2015, lk 73\).](#)

jälgida; nõuab, et valitsusvälistele organisatsioonidele kui kolmandatele osapooltele alltoetusena antavad summad oleksid finantslääbipaistvuse süsteemis ning komisjoni iga-aastases finants- ja vastutusuaruannetes selgelt eristatavad;

43. nõuab, et kõik ELi institutsioonid tagaksid kehtivate ELi läbipaistvusregistri sätete rangema rakendamise ja jõustamise ning sellekohase järelevalve; nõuab, et läbipaistvusregistri sekretariaadile eraldataks rohkem vahendeid, et neil oleks võimalik pakkuda kõigile taotlejatele ja registreeritutele, eelkõige väikestele üksustele ja valitsusvälistele organisatsioonidele, kogu registreerimisprotsessi vältel tuge ning kontrollida põhjalikumalt nende esitatavat teavet; nõuab eriti läbipaistvusametniku määramist kõikidesse komisjonide sekretariaatidesse ja asjaomastesse haldusüksustesse; tuletab meelde, et läbipaistvusregistri suuniste kohaselt tuleks muudatustest esitatud andmetes teatada niipea, kui need aset leiavad, ent igal juhul kolme kuu jooksul; rõhutab, et kõik muudatused registrisse kantud üksuste juhatuses või juhtkonnas tuleks kanda ka läbipaistvusregistrisse; nõuab, et läbipaistvuse andmebaas oleks kättesaadav ainult teatavatele volitatud isikutele ja taotluse korral mõlemale eelarvepädevale institutsioonile, et vältida sellise teabe levitamist, mis võiks seada ohtu üksikisiku elu või turvalisuse või valitsusvälise organisatsiooni püsijäämise;
44. peab kahetsusväärseks, et eri liiki organisatsioonide suhtes kehtivad läbipaistvusregistris erinevad avalikustamise nõuded; kutsub komisjoni üles kehtestama kõigile läbipaistvusregistris registreeritud organisatsioonidele ühesugused avalikustamise nõuded; märgib, et eelkõige tuleb neilt kõigilt nõuda, et nad avalikustaksid oma tulud ja kõik lobitööle kulutatud summad¹⁸;
45. tuletab meelde Euroopa Parlamendi 2021. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitlevas resolutsioonis¹⁹ esitatud soovitusi, milles nõutakse ELi läbipaistvusregistri ja selle suuniste läbivaatamist, et nõuda registreeritud organisatsioonide kõigi rahastamisallikate, sealhulgas teistes äriühingutes hoitavate aktsiate üksikasjade avalikustamist, ning võimaldada jälgida ELi rahalisi vahendeid otsesest saajast kuni lõpliku toetusesaajani, kui rahalised vahendid kantakse üle ahelas, sealhulgas juhul, kui toetusesaaja, sealhulgas valitsusvälise organisatsiooni vahendid kantakse üle teisele, võttes seejuures arvesse konfidentsiaalsuse põhimõtet nende valitsusväliste organisatsioonide puhul, kes seisavad silmitsi tõsiste ohtudega;
46. kutsub kõiki valitsusväliseid organisatsioone ja üksusi, kes on pühendunud täielikule läbipaistvusele ja vastutusele, Euroopa Liidu põhiõiguste hartale ning demokraatlike ja ELi väärtuste edendamisele, paluma kanda end ELi vahendite taotlemisel läbipaistvusregistrisse;
47. nõuab selleks, et parlamendile ligi pääseda ja parlamendikomisjonides osaleda, reeglite ranget täitmist ning organisatsioonide kandmist läbipaistvusregistrisse, millega tegeleb komisjonide sekretariaatidesse ametisse nimetatav uus läbipaistvusametnik;
48. on seisukohal, et valitsusväliste organisatsioonide määruse vastuvõtmine on diskrimineeriv meede, mis mõjutab valitsusväliseid organisatsioone, aga mitte teisi ELi rahaliste vahendite saajaid; on seisukohal, et pöördukse efekt, rahastamise ja annetuste

¹⁸ Vt: läbipaistvuse ja vastutuse uuring, 24.3. soovitus.

¹⁹ Vastuvõetud tekstid, [P9_TA\(2023\)0138](#), lõige 74.

lähipaistvus, rahapesuvastane võitlus, välissekkumise piiramine, sõltumatus poliitilisest ja majanduslikust mõjust, rikkumisest teatamine ja muud sarnased küsimused on olulised kõigile ELi rahalisi vahendeid saavatele üksustele, ning neid ei tohiks kasutada valitsusväliste organisatsioonide tegutsemisruumi piiramiseks;

49. kordab 2021. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise resolutsioonis²⁰ esitatud üleskutset tagada, et kõik ELi rahaliste vahendite saajad, sealhulgas valitsusvälised organisatsioonid, kes on kuritarvitanud või omastanud ELi rahalisi vahendeid või osalenud tegevuses, mis on vastuolus Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestatud ELi väärtustega, sealhulgas terrorismile ja vaenukõnele õhutamise ning vägivalda, poliitilise või usulise äärmusluse toetamine või ülistamine ja desinformatsiooni levitamine tahtlikult võltsitud teadusandmete kujul, on varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemis üles loetletud ning nende juurdepääs ELi institutsioonide ja ELi rahastamisprogrammidele otsese ja jagatud eelarve täitmise raames on tõkestatud; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles rakendama ja avaldama parandatud kõrvalejätmissuuniste koostöös Euroopa Parlamendi soovitusel ja finantsmääruse suhtes saavutatud kokkuleppega; ootab, et komisjon annaks selle soovitusel rakendamise kohta aru 2025. aasta alguses;
50. kutsub komisjoni ja kontrollikoda üles esitama parlamendile kui eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile süstemaatiliselt toetusesaajate, sealhulgas valitsusväliste organisatsioonide riskipõhiste kohapealsete kontrollide tulemused ja auditi järeldused; julgustab tegema tihedamat koostööd Euroopa Pettuste vastase Ameti ja kontrollikojaga; kutsub komisjoni üles laiendama eriti Euroopa Pettuste vastase Ameti juurdepääsuõigusi, et saada teavet üksikute toetusesaajate finantsrikkumiste kohta, neid uurida ja määrata asjakohaseid karistusi (nt maksete peatamine varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemi kaudu) ELi rahaliste vahenditega seotud pettuse, korrupsiooni või muude õigusnormide rikkumiste korral kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega;
51. tuletab meelde, et Euroopa Pettuste vastase Ameti ja Euroopa Prokuratuuri volituste piires kohaldatakse kõigi valitsusväliste organisatsioonide kulude suhtes samal tasemel kontrolli ja uurimisi kui kõigi teiste ELi rahaliste vahendite saajate suhtes;

◦

◦ ◦

52. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ja kontrollikojale.

²⁰ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2023)0137.

SELETUSKIRI

Valitsusvälised organisatsioonid on väga olulised kodanikuühiskonna kaasamiseks poliitiliste otsuste tegemisse kõigis ELi poliitikavaldkondades. Samuti on neil oluline roll ELi eelarve täitmisel kõigi eelarve täitmise viiside raames, olenemata sellest, kas nad saavad ELi vahendeid komisjoni antud ELi toetuste otsuste toetusesaajatena või kaudselt toetusesaajatelt ja partneritelt, kellel on komisjoniga õiguslik suhe. Komisjoni finantslâbipaistvuse süsteemis avaldatud andmete kohaselt oli otsese eelarve täitmise raames ning kõigi ELi programmide ja fondide lõikes ELi eelarvest valitsusvälistele organisatsioonidele eraldatud toetuste lepingute kogumaht pärast ELi haridus- ja teadusprogrammide väljajâtmist 2022. aastal vähemalt 2,6 miljardit eurot. Kuna finantslâbipaistvuse süsteemis puudub valitsusväliste organisatsioonide määratlus ega tehta selget vahet valitsusväliste organisatsioonide ja mittetulundusühenduste vahel, on valitsusvälistele organisatsioonidele antavate toetuste kogusumma aga tõenäoliselt suurem (2022. aastal ligikaudu 3,7 miljardit).

Kuigi lâbipaistvus ja vastutus on ELi eelarve täitmist reguleerivates finantsreeglites sätestatud aluspõhimõtted ja olulised tegurid üldsuse usalduse seisukohast, näitab ELi eelarve täitmise raamistiku analüüs, et valitsusväliste organisatsioonide tegevuses esineb avaliku lâbipaistvuse ja vastutusega seoses suuri puudusi. Kuna komisjon teeb järelevalvet ja aruandlust üksnes otse valitsusvälistele organisatsioonidele eraldatud vahendite üle, on neid ELi vahendeid, mis on ümber jaotatud alltoetuste, alltöövõtu või konsortsiumisiseselt jagatud vahendite kaudu, raske jälgida ja neid avalikel veebisaitidel, näiteks finantslâbipaistvuse süsteemis, ei avaldata. Seetõttu on kontrollimehhanismide rakendamine, mille eesmärk on tagada, et ELi vahendeid kasutatakse tulemuslikult ja tõhusalt ning kooskõlas ELi eesmärkide, poliitika ja finantseeskirjadega, keeruline, kui mitte koguni tulemusetu.

Selleks et pettusi ennetada ja nende vastu võidelda ning tagada, et ELi vahendeid ei kasutataks ELi väärtuste vastu, tuleb tõhustada avaliku lâbipaistvuse ja vastutuse nõudeid. Äärmiselt oluline on tagada, et ELi tasandi ja liikmesriikides valitsusväliste organisatsioonide tasandi teabe- ja lâbipaistvusplatvormidel jälgitaks lepingute alusel eraldatud ELi rahalisi vahendeid süstemaatilisel ja ühtlustatud viisil kuni lõplike vahendite saajateni välja. Eelkõige peaks ELi lâbipaistvusregister võimaldama jälgida rahastamisallikaid, sealhulgas ELi vahendeid, ja tagama registreeritud organisatsioonide suurema lâbipaistvuse, mis aitaks hoiduda Qatargate'i taolistest juhtumitest. Lisaks tuleb valitsusväliste organisatsioonide rahastamine muuta lâbipaistvaks alates algallikast.

Nagu on soovitatud eelmiste aastate eelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitlevates resolutsioonides, tagaks see, kui võetaks vastu valitsusväliste organisatsioonide määrus, millega kehtestatakse kogu ELis valitsusvälistele organisatsioonidele miinimumnõuded (määratlus, juurdepääs rahastamisele, rahastamisallikate avalikustamine, poliitilisest mõjust ja Euroopa-välisest sekkumisest sõltumatus jne), usaldusväärsema eelarvekontrolliraamistiku, mis võimaldaks valitsusvälistel organisatsioonidel saavutada oma tegevuses positiivseid tulemusi äärmise lâbipaistvuse ja vastutusega.

**LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD,
KELLELT RAPORTÖÖR SAI SISENDMATERJALI**

Vastavalt kodukorra I lisa artiklile 8 kinnitab raportöör, et ta sai raporti koostamisel enne selle komisjonis vastuvõtmist sisendmaterjali järgmistelt üksustelt või isikutelt:

Üksus ja/või isik
European Commission/DG Budg
Blomeyer & Sanz

Eespool esitatud loetelu koostamise eest vastutab ainuisikuliselt raportöör.

17.11.2023

VÄLISKOMISJONI ARVAMUS

eelarvekontrollikomisjonile

ELi eelarvest rahastatavate vabaihenduste läbipaistvuse ja aruandekohustuse kohta
(2023/2122(INI))

Arvamuse koostaja: Deirdre Clune

ETTEPANEKUD

Väliskomisjon palub vastutaval eelarvekontrollikomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

- võttes arvesse oma 8. märtsi 2022. aasta resolutsiooni kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ahenemise kohta Euroopas¹,
- A. arvestades, et Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikkel 11 ja Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikkel 15 kohustavad ELi institutsioone, organeid ja asutusi tegema oma tööd võimalikult avalikult ja läbipaistvalt, et edendada head valitsemistava ja tagada kodanikuühiskonna osalemine. arvestades, et Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, mis koosneb muu hulgas kodanikuühiskonna organisatsioonide esindajatest ja on nõuandva funktsiooniga, peaks ELi toimimise lepingu artikli 300 lõike 1 kohaselt abistama Euroopa Parlamenti, nõukogu ja komisjoni;
- B. arvestades, et naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“² raames on kodanikuühiskonna organisatsioonid määratletud kui mitmesugused osalejad, kellel on erinevad rollid ja volitused, mis võivad aja jooksul ning institutsioonide ja riikide lõikes erineda; arvestades, et kodanikuühiskonna organisatsioonid on kõik mitteriiklikud, mittetulunduslikud ja rahumeelsed ühendused, mille kaudu inimesed püüdleval organiseeritult ühiste poliitiliste, kultuuriliste, sotsiaalsete, keskkonnaalaste, sotsiaalsete või majanduslike eesmärkide ja ideaalide poole ja mis tegutsevad kohalikul, riigi, piirkondlikul või rahvusvahelisel tasandil ning hõlmavad linna- või maapiirkonnas tegutsevaid ning ametlikke ja mitteametlikke organisatsioone;

¹ ELT C 347, 9.9.2022, lk 2.

² Vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuni 2021. aasta [määruse \(EL\) 2021/947](#) (millega luuakse naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“) artikli 2 punkti 7, ELT L 209, 14.6.2021, lk 1.

- C. arvestades, et komisjoni 16. mai 2022. aasta ettepaneku (võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju (uuesti sõnastatud)) (COM(2022)0223) artikli 2 punkti 48 määratluse kohaselt on „valitsusväline organisatsioon“ „vabatahtlik, valitsusest sõltumatu mittetulundusühendus, mis ei ole erakond ega ametiühing“;
- D. arvestades, et huvide esindajate, sealhulgas vabaihenduste suhtes tuleks kohaldada kontrolli, hoolsuskohustust ja läbipaistvusreegleid, eelkõige seoses rahastamisega, proportsionaalsete kriteeriumide ja mittekoormavate menetlustega, eriti väikeste vabaihenduste puhul;
- E. arvestades, et läbipaistvusnõuete karmistamine juriidilistele isikutele, sealhulgas vabaihendustele, kes teevad ELi institutsioonides lobitööd või kujundavad hoiakuid, peaks aitama kaasa välissekkumise jälgimisele;
- F. arvestades, et komisjonil on ELi eelarvest rahastatavate vabaihenduste kulutuste kontrollimiseks tugevad mehhanismid, mis on ühed rangeimad Euroopas; arvestades, et hiljutised korruptsioonisüüdistused Euroopa Parlamendi liikmete ja endiste liikmete vastu hõlmasid vabaihendust, mis ei olnud läbipaistvusregistris registreeritud;
- G. arvestades, et 13. septembril 2023. aastal muutis Euroopa Parlament oma kodukorda, et tugevdada usaldusväarsust, sõltumatust ja vastutust;

Vabaihenduste rolli tähtsus inimõiguste ja demokraatia edendamisel ja kaitsmisel

1. tunnustab olulist rolli, mida inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi edendamise ja kaitsmise nimel tegutsevad vabaihendused ja kodanikuühiskonna organisatsioonid kogu maailma ühiskondades etendavad; rõhutab sellega seoses nende organisatsioonide olulist tööd inimõiguste ja demokraatia edendamisel ja kaitsmisel, kõigi diskrimineerimise vormide vastu võitlemisel, puhta, tervisliku ja kestliku keskkonna eest võitlemisel, üksikisikute ja rühmade, eelkõige kõige haavatavamate inimeste teavitamisel nende õigustest ja nende õiguste rikkumise korral nende eest seismisel, inim- ja kodanikuõiguste rikkumiste hukkamõistmisel, kultuuridevahelise dialoogi, kodanikuaktiivsuse ja üldsuse osalemise edendamisel, desinformatsiooni ja vaenukõne vastu võitlemisel, avalikku huvi pakkuva teabe kogumisel, valitsuste ja valitud esindajate aruandekohustuse tagamisel kodanike ees ning võitlemisel korruptsiooni ja karistamatuse vastu inimõiguste rikkumiste puhul;
2. rõhutab tõsiseid ohte, millega inimõigustega tegelevate vabaihenduste heaks töötavad inimesed kogu maailmas oma tegevuses kokku puutuvad, sealhulgas ähvardused nende ja nende perekondade vastu, hirmutamise ja igasugune ahistamine, sealhulgas veebipõhiste kanalite ja sotsiaalmeedia kaudu, kuritarvituslikud kohtumenetlused ja süüdistuse esitamine, meelevaldne kinnipidamine, vägivald, piinamine, kadumine, tapmine ja hukkamine, mis võivad sundida neid maapakku minema;
3. on mures asjaolu pärast, et mõned kolmandate riikide valitsused, kelle eesmärk on vähendada kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ja vaigistada teisitimõtlejaid, on võtnud vastu õigusaktid, mis põhinevad muu hulgas julgeolekul, terrorismivastasel ja välissekkumise vastasel võitlusel ja millega kehtestatakse inimõigustega tegelevatele vabaihendustele ja nende töötajatele diskrimineerivad kohustused, häbimärgistatakse,

piiratakse või keelustatakse nende tegevust, sealhulgas selliste vabaühenduste sulgemine, nende varade külmutamine, rahastajate heidutamine, et nad neid ei toetaks, või nende ilmajätmine rahastamisele juurdepääsust; rõhutab, et EL peaks selles suhtes eeskju näitama;

ELi välistegevuse eelarvest rahastatavate inimõigustega tegelevate vabaühenduste läbipaistvus ja vastutus

4. rõhutab, kui oluline on võimalikult suurel määral tagada läbipaistev ja kättesaadav teave inimõiguste ja demokraatia toetamiseks ette nähtud ELi välistegevuse fondide toetusesaajate, sealhulgas vabaühenduste ning nendega seotud ELi rahastatavate projektide kohta, mida rakendatakse kogu maailmas; tunnistab, et vabaühendused on juba aastaid nõudnud ELi tasandil suuremat läbipaistvust; tunnistab, et mõned inimõiguste kaitsjad ja vabaühendused kolmandates riikides tegutsevad riskantsetes ja eluohtlikes tingimustes; on seetõttu veendunud, et tuleb tagada konfidentsiaalsus ja andmekaitse, et neid mitte ohtu seada;
5. väljendab heameelt selle üle, et lõpetati ELi rahastuse andmine mõnele organisatsioonile, mille tegevus oli vastuolus ELi väärtustega, ja nõuti tagasi neile makstud vahendid; kutsub komisjoni üles jätkama pingutusi tagamaks, et ELi vahenditest ei rahastataks organisatsioone, mis ei austa ELi lepingu artiklis 2 sätestatud ELi väärtusi; palub komisjonil ka välja töötada paindlikumaid strateegiaid, et toetada repressiivsetes keskkondades olevaid kodanikuühiskonna osalejaid, kellel on raskusi abist kasu saada;
6. nõuab, et EL ja selle liikmesriigid oleksid kolmandatele riikidele rändealaseks koostööks eraldatavate vahendite suhtes täielikult läbipaistvad ja tagaksid, et rändega seotud Euroopa Liidu rahaeralduste, koolituste ega kolmandatele riikidele antava muu toetuse kaudu ei hõlbustata otseselt ega kaudselt inimõiguste rikkumist ega suurendata ja põlistata karistamatust selliste rikkumiste eest; nõuab tungivalt, et kõigi ELi või liikmesriikide rahastatavate rändekoostöö projektide ja algatuste kohta tehtaks kogu projekti vältel põhjalikke ja sõltumatuid inimõiguste mõjuhindanguid ja järelevalvet ning et hindamiste ja järelevalve tulemustest antaks Euroopa Parlamendile teada;
7. kutsub komisjoni üles, et ta parandaks finantsläbipaistvuse süsteemis ELi rahastatavate projektide toetusesaajate kohta kättesaadava teabe ja andmete selgust ja korraldust, sealhulgas inimõiguste ja demokraatia toetamise valdkonnas; rõhutab, et nõue, et toetusesaajad avalikustaksid kõik rahastamisallikad, peab võtma arvesse nende riikide olukorda ja keskkonda, kus nad tegutsevad, tagamaks, et teabe ja andmete avaldamine finantsläbipaistvuse süsteemi raames ei seaks neid ohtu;
8. soovib kohaldada läbipaistvuse ja finantsvastutusega seotud juriidilisi kohustusi kõigi ELi vahenditest toetust saavate vabaühenduste ja muude huvide esindajate suhtes võrdselt;
9. juhib tähelepanu sellele, et ELi rahalisi vahendeid saavad vabaühendused peavad olema saadud rahaliste vahendite osas läbipaistvad; märgib, et nende töö muudab ELi toetuse nähtavaks eri viisidel, näiteks eri sidekanalite, sealhulgas ametlike veebisaitide kaudu; rõhutab, et mõnikord võivad need erinevused sõltuda ka asjaolust, et teatavate autoritaarsete ja mitteliberaalsete režiimide puhul, kus kodanikuühiskonna

tegutsemisruum on piiratud, võib sellise teabe levitamine vabaühendused ohtu seada; nõuab ühtlustatud, kuid paindlike lähenemisviiside kehtestamist, et muuta ELi rahastamine inimõiguste ja demokraatia toetamisele avalikkusele nähtavamaks, vältides samas ebakindlas kontekstis tegutsevate vabaühenduste ohtu seadmist;

10. mõistab hukka kolmandate riikide valitsuste spondeeritud organisatsioonide (valitsuse loodud vabaühendused) kasutamise eelkõige inimõiguste küsimustega seotud desinformatsiooni ja valepropaganda levitamiseks;
11. rõhutab, et see, kui kolmandad riigid rahastavad ELis asuvaid juriidilisi isikuid, sealhulgas vabaühendusi, teevad ELis lobitööd või kujundavad hoiakuid ning seavad eesmärgiks mõjutada ELi välispoliitika kujundamist, võib mõnikord avaldada nendele üksustele halba välismõju; on veendunud, et läbipaistvusnõuded ei tohiks siiski häbimärgistada seaduslikku välisrahastamist; tuletab sellega seoses meelde oma 1. juuni 2023. aasta resolutsiooni (välissekkumise kohta kõikidesse Euroopa Liidu demokraatlikesse protsessidesse, sealhulgas desinformatsioon)³ ja 13. juuli 2023. aasta resolutsiooni (soovituste kohta reformida läbipaistvust, usaldusväärset, vastutust ja korruptsioonivastast võitlust käsitlevaid Euroopa Parlamendi norme)⁴ järeldusi, milles rõhutatakse välissekkumise ja desinformatsiooni riske, mis tulenevad mõnedest ELi mittekuuluvate riikide rahastatud vabaühendustest; nõuab, et täiendavalt kaalutaks ELi institutsioonide tulevast strateegiat ja lähenemisviise selle kohta, kuidas avastada ja ennetada korruptsiooniohtu ja ohtu, et ELi poliitika kujundamist mõjutatakse välissekkumise kaudu; rõhutab, et seoses hiljutiste korruptsioonisüüdistustega mõne Euroopa Parlamendi liikme ja endise liikme vastu on kahtlustatud, et üht vabaühendust, mis ei olnud registreeritud ELi läbipaistvusregistris ja mille eesmärk oli kujundada hoiakuid inimõiguste kaitsmise suhtes, on kasutatud välissekkumiseks; on seisukohal, et on olemas avalik huvi olla teadlik lobitöö või hoiakute kujundamise valdkonnas tegutsevate kõigi sidusrühmade rahastamisallikatest, sealhulgas ELi-välisest rahastamisest, samas kui kõik sellega seotud meetmed peavad olema proportsionaalsed, vältides põhiõiguste soovimatut piiramist;
12. väljendab heameelt edusammude üle, mida on tehtud ELi läbipaistvusregistri kasutamisel, ning on võtnud eesmärgiks jätkata tööd registri kohaldamisala laiendamiseks ja selles sisalduvate andmete järelevalve tugevdamiseks; juhib tähelepanu sellele, et üldreeglina tehakse ELi läbipaistvusregistris avalikult kättesaadavaks iga-aastased finantsandmed registreeritud juriidiliste isikute rahastamisallikate, sealhulgas ELi toetuste ning riigisiseste ja kolmandate riikide annetuste kohta; rõhutab, et alates 12. juulist 2023 sõltub huvide esindajate osalemine kutsutud aktiivsete külalistena parlamendi üritustel nende eelnevast registreerimisest ELi läbipaistvusregistris, välja arvatud juhul, kui registreerimine võib ohustada isiku elu või turvalisust või üksuse olemasolu või kui muud mõjuvad põhjused nõuavad konfidentsiaalsust; tuletab meelde, et ELi läbipaistvusregistris (II lisa) nõutakse, et vabaühendused esitaksid kategooriate kaupa oma peamised rahastamisallikad, sealhulgas ELi vahendid; rõhutab, et meetmetes, millega nõutakse vabaühendustelt kõigi rahastamisallikate avalikustamist, tuleb arvesse võtta autoritaarse ja mitteliberaalse režiimiga riikides tegutsevate vabaühenduste olukorda, eriti kui sellise teabe avalikustamine võib ohustada neid ja

³ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2023)0219.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2023)0292.

nende tööd repressiivsete õigusaktide, näiteks nn välisagentide vastaste seaduste ja sarnaste sätete kohaldamise tõttu; peab kahetsusväärseks asjaolu, et registreerimine tekitab teistes maailmajagudes asuvatele väikestele kodanikuühiskonna organisatsioonidele, mis tavaliselt ei tööta ega tegele ELi institutsioonide töökohtades hoiakute loomisega, suure bürokraatliku koormuse; nõuab uute meetmete hindamist, et vältida kodanikuühiskonna põhiõiguste tahtmatut piiramist ning tagada, konsulteerides kodanikuühiskonna organisatsioonidega, et vastuvõetud meetmed oleksid proportsionaalsed ja õiglased;

13. tuletab meelde oma 13. septembri 2023. aasta otsust Euroopa Parlamendi kodukorra muutmise kohta usaldusväärse, sõltumatu ja vastutuse tugevdamise eesmärgil⁵; tunnistab siiski, et ELi institutsioonid, sealhulgas Euroopa Parlament, peaksid olema hoolikamad, et tagada seoses oma ELi läbipaistvusregistrisse kantavate üksustega suhtlemise raamistikuga suurem läbipaistvus, usaldusväärsus ja vastutus; nõuab sellega seoses suuremat kontrolli parlamendi teenistuste poolt, et tagada parlamendi muudetud kodukorra usaldusväärse, sõltumatu ja vastutusega seotud normide täitmine; tunnistab, et vaja on lisavahendeid, et suurendada juriidiliste isikute või üksuste, sealhulgas inimõigustega tegelevate vabaühenduste kogu lobitöö või hoiakute kujundamise läbipaistvust ja vastutust;
14. nõuab, et kõik ELi institutsioonid oleksid ELi läbipaistvusregistrit käsitlevate kehtivate sätete rakendamise, täitmise tagamise ja järgimise järelevalve suhtes palju rangemad; nõuab ka ELi läbipaistvusregistri tugevdamist, suurendades selle eelarvet ja personali, et sellel oleks võimalik pakkuda kogu registreerimisprotsessi vältel tuge kõigile taotlejatele ja registreerijatele, eelkõige väikestele üksustele ja vabaühendustele, ning kontrollida põhjalikumalt nende esitatud teavet; kutsub komisjoni üles esitama ettepanekuid huvide esindamise läbipaistvuse suurendamiseks ja tagama, et lobitöö või hoiakute kujundamine, eelkõige kolmandate riikide valitsuste nimel, nende eelarved ja poliitika ulatus avaldatakse nõuetekohaselt ELi läbipaistvusregistris ning et valeandmete esitamise eest on sätestatud sanktsioonid.

⁵ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2023)0316.

**LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD,
KELLELT ARVAMUSE KOOSTAJA SAI SISENDMATERJALI**

Loetelu koostamise eest vastutab ainuisikuliselt arvamuse koostaja. Arvamuse koostaja sai arvamuse koostamisel enne selle komisjonis vastuvõtmist teavet järgmistelt üksustelt või isikutelt:

Üksus ja/või isik
HUMAN RIGHTS AND DEMOCRACY NETWORK
CIVIL SOCIETY EUROPE

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	16.11.2023
Lõpphääletuse tulemus	+: 39 -: 5 0: 3
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Alexander Alexandrov Yordanov, François Alfonsi, Maria Arena, Petras Auštrevičius, Anna Bonfrisco, Reinhard Bütikofer, Susanna Ceccardi, Włodzimierz Cimoszewicz, Anna Fotyga, Giorgos Georgiou, Raphaël Glucksmann, Andrius Kubilius, Ilhan Kyuchyuk, Antonio López-Istúriz White, Thierry Mariani, Marisa Matias, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Alessandra Moretti, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Isabel Santos, Mounir Satouri, Jordi Solé, Dominik Tarczyński, Hilde Vautmans, Charlie Weimers, Isabel Wiseler-Lima
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Dacian Cioloș, Georgios Kyrtos, Gabriel Mato, Juozas Olekas, Pina Picierno, María Soraya Rodríguez Ramos, Mick Wallace, Elena Yoncheva
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 209 lg 7)	Karolin Braunsberger-Reinhold, Charles Goerens, Eero Heinäluoma, Maria-Manuel Leitão-Marques, Dan-Ștefan Motreanu, Paul Tang, Eugen Tomac, Lucia Vuolo, Juan Ignacio Zoido Álvarez

NIMELINE LÖPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

39	+
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Karolin Braunsberger-Reinhold, Andrius Kubilius, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Gabriel Mato, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Dan-Ştefan Motreanu, Eugen Tomac, Lucia Vuolo, Isabel Wiseler-Lima, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Petras Auštrevičius, Dacian Cioloş, Charles Goerens, Georgios Kyrtzos, Ilhan Kyuchyuk, María Soraya Rodríguez Ramos, Hilde Vautmans
S&D	Maria Arena, Włodzimierz Cimoszewicz, Raphaël Glucksmann, Eero Heinäluoma, Maria-Manuel Leitão-Marques, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Juozas Olekas, Pina Picierno, Tonino Picula, Isabel Santos, Paul Tang, Elena Yoncheva
The Left	Marisa Matias, Mick Wallace
Verts/ALE	François Alfonsi, Reinhard Bütikofer, Mounir Satouri, Jordi Solé

5	-
ECR	Anna Fotyga, Dominik Tarczyński, Charlie Weimers
ID	Thierry Mariani
NI	Kostas Papadakis

3	0
ID	Anna Bonfrisco, Susanna Ceccardi
The Left	Giorgos Georgioui

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu

28.11.2023

KODANIKUVABADUSTE, JUSTIITS- JA SISEASJADE KOMISJONI ARVAMUS

eelarvekontrollikomisjonile

ELi eelarvest rahastatavate valitsusväliste organisatsioonide läbipaistvuse ja vastutuse kohta (2023/2122(INI))

Arvamuse koostaja: Clare Daly

ETTEPANEKUD

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon palub vastutaval eelarvekontrollikomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

- võttes arvesse oma 8. märtsi 2022. aasta resolutsiooni kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ahenemise kohta Euroopas²⁶,
- võttes arvesse nõukogu 10. märtsi 2023. aasta järeldusi ELi põhiõiguste harta kohaldamise kohta ja kodanikuühiskonna tegutsemisruumi rolli kohta põhiõiguste kaitsmisel ja edendamisel ELis,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi 13. juuli 2023. aasta resolutsiooni soovitude kohta Euroopa Parlamendi läbipaistvust, usaldusväarsust, vastutust ja korrupsioonivastast võitlust käsitlevate reeglite reformimiseks²⁷,
- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut (ELi leping), eriti selle artiklit 11,
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat (edaspidi „harta“) ja eriti selle artiklit 12,
- võttes arvesse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni, eriti selle artiklit 11,
- võttes arvesse oma 7. oktoobri 2020. aasta resolutsiooni ELi demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste mehhanismi loomise kohta²⁸,
- võttes arvesse ühinemisvabaduse ühissuuniseid, mille võtsid 2014. aasta detsembris vastu Euroopa Nõukogu komisjon „Demokraatia õiguse kaudu“ (Veneetsia komisjon) ja OSCE demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (ODIHR),

²⁶ ELT C 347, 9.9.2022, lk 2.

²⁷ Vastuvõetud tekstid, P9_TA (2023)0292.

²⁸ ELT C 395, 29.9.2021, lk 2.

- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrust (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012²⁹,
- A. arvestades, et valitsusvälised organisatsioonid, rohujuure tasandi ja kogukonnaorganisatsioonid, ametiühingud, aktivistide liikumised, inimõiguste kaitsjad ja paljud teised kodanikuühiskonna osalejad on kodanikuühiskonna tegutsemisruumi selgroog ning moodustavad õigusliku ja poliitilise raamistiku, milles inimesed ja rühmad saavad oma ühiskonna poliitilises, majanduslikus, sotsiaalses ja kultuurielus sisuliselt osaleda;
- B. arvestades, et kodanikuühiskonnal on tähtis roll ELi lepingu artiklis 2 sätestatud õiguste ja väärtuste ning hartas sätestatud põhiõiguste edendamisel ja kaitsmisel nii Euroopa kui ka riiklikul tasandil, samuti naiste, LGBTIQ-inimeste, puuetega inimeste, vähemuste, rändajate ja pagulaste ning muude haavatavate rühmade kaitsmisel; arvestades, et selleks on oluline, et kodanikuühiskonna osalejate jaoks loodaks keskkond, mis võimaldab neil areneda kogu liidus;
- C. arvestades, et kodanikuühiskonna osalejatel on demokraatias keskne roll, kuna nad teostavad avalikku järelevalvet poliitilise võimu kui toimiva demokraatia õigusliku ökosüsteemi olulise komponendi üle, väljendavad ja edastavad poliitikakujundajatele ühiskonnas esinevaid püüdlusi ja huve, osalevad toetustegevuses ja kohtuvaidlustes, panustavad koos oma eksperditeadmiste ja teadmistega kohapeal toimuvast teadlikusse poliitikakujundamisse ning edendavad aktiivset ja vastutustundlikku kodanikuaktiivsust, edendades seeläbi üldsuse aktiivset osalemist demokraatlikus protsessis ja valitsemises, suurendades läbipaistvust liidu ja liikmesriikide tasandil ning edendades avalikku arutelu ja pluralismi ühiskonnas; arvestades, et mõnedel valitsustel on kalduvus kasutada ettekäandeid, et kehtestada valitsusvälistele organisatsioonidele piiranguid, mis toob neile kaasa ebaturvalise keskkonna ja üha murettekitavamaid rünnakuid, sealhulgas õigusaktide kaudu;
- D. arvestades, et nõukogu järeldustes kodanikuühiskonna tegutsemisruumi rolli kohta põhiõiguste edendamisel ELis ning Euroopa Parlamendi resolutsioonis kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ahenemise kohta ELis nõutakse kodanikuühiskonna tegutsemisruumi kaitsmist ja kodanikuühiskonna organisatsioonide aktiivset kaitset;
- E. arvestades, et ELi toimimise lepingu artikkel 63 koos harta artiklitega 7, 8 ja 12 sätestab ühinemisvabaduse kõigil tasandil ja kaitseb mittetulunduslikke organisatsioone kõigi diskrimineerivate, ebavajalike ja põhjendamatute piirangute eest nende tegevuse rahastamisel; arvestades, et ühinemisvabadus on demokraatliku ja pluralistliku ühiskonna üks põhialuseid, kuna see võimaldab kodanikel tegutseda ühiselt vastastikust huvi pakkuvates valdkondades ja aidata kaasa ühiskonnaelu nõuetekohasele toimimisele; arvestades, et ühinemisvabadus ei tähenda mitte ainult ühenduse loomise või lõpetamise võimalust, vaid ka võimalust tegutseda ilma riigi põhjendamatu

²⁹ ELT L 193, 30.7.2018, lk 1.

sekkumiseta; arvestades, et vahendite otsimise, hankimise ja kasutamise võimalus on kõigi ühenduste toimimiseks hädavajalik;

- F. arvestades, et oma otsusega kohtuasjas C-78/18: Euroopa Komisjon vs. Ungari³⁰ kinnitas Euroopa Liidu Kohus, et deklareerimis- ja avalikustamiskohustused võivad teatavatel asjaoludel piirata kodanikuühiskonna organisatsioonide võimalusi saada rahalist toetust või avaldada pärssivat mõju annetajate osalemisele;
- G. arvestades, et Veneetsia komisjon on oma 2019. aasta märtsi aruandes ühenduste rahastamise kohta märkinud, et teatavaid avalikustamiskohustusi võib kehtestada ühendustele, kellel on nn üldist huvi pakkuv staatus, kuid need kohustused peaksid piirduma teabega selle kohta, kuidas kasutatakse asjaomase ühenduse saadud avaliku sektori vahendeid; avalikustamiskohustusi ei tohiks laiendada kogu rahastamisele, sealhulgas erasektori rahastajate poolt ning kogu aruandluses tuleks austada rahastajate, abisaajate ja töötajate õigusi ning õigust kaitsta ärisaladust; arvestades, et ühinemisvabaduse rahvusvaheliste standarditega on sätestatud, et selle õiguse kasutamine ei allu mingitele kitsendustele peale nende, mis on ette nähtud seadusega ja mis on demokraatlikus ühiskonnas vajalikud riikliku või ühiskondliku julgeoleku, avaliku korra, elanikkonna tervise ja moraali või teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitseks;
- H. arvestades, et hiljutised korrupsioonisüüdistused, mis puudutavad ELi institutsioone, on rõhutanud vajadust pöörata rohkem tähelepanu ELi rahastamise kontrollimisele ja läbipaistvusele;
1. rõhutab, et kodanikuühiskonnal, mis koosneb muu hulgas rohujuure tasandi ja kogukonnaorganisatsioonidest, ametiühingutest, aktivistide rühmitustest, inimõiguste kaitsjatest ja valitsusvälistest organisatsioonidest, on tähtis osa demokraatlike väärtuste, võrdõiguslikkuse, õigusriigi ja põhiõiguste edendamisel ja kaitsmisel ning valitsuste ning riiklike ja erasektori osalejate kodanikuosaluse ja vastutuse võtmise tagamisel;
 2. rõhutab lisaks kodanikuühiskonna otsustavat rolli ühiskondlike hüvede ja abi pakkumisel, eelkõige kõige haavatavamatele ja tõrjutumatele rühmadele, samuti nende õiguste ja huvide edendamisel ning seisukohtade ja arvamuste mitmekesisuse pakkumisel, mis võimaldab kodanikel aktiivselt osaleda poliitilise tegevuskava koostamisel;
 3. rõhutab, et kodanikuühiskond on laiem mõiste kui valitsusvälised organisatsioonid; tunnistab, et valitsusväliseid organisatsioone on eri suurusega, alates suurtest rahvusvahelistest organisatsioonidest kuni väikeste piirkondlike või kohalike organisatsioonideni; mis puudutab ressursse, siis on organisatsioone, mis sõltuvad peamiselt palgatöötajatest, ning neid, mis koosnevad peamiselt vabatahtlikest; samuti erinevad organisatsioonid oma personali, poliitika ja tegevuste poolest; märgib seetõttu, et neid ei tohiks võtta kui ühtset kogumit; rõhutab, et valitsusväliste organisatsioonide sektori ajalooline areng on Euroopa lõikes erinev, ning rõhutab, et on oluline tunnistada, et valitsusväliste organisatsioonidega seotud küsimuste käsitlemisel Euroopa eri osades tuleb kasutada teatavat tundlikkust;

³⁰ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 18. juuni 2020, Euroopa Komisjon vs. Ungari, C-78/18, ECLI:EU:C:2020:476.

4. märgib, et hoolimata ohust, et riiklikud ja erasektori osalejad toetavad mõnesid valitsusväliseid organisatsioone oma eesmärkide saavutamiseks, on paljudel neist oluline roll avaliku ja erasektori väärtegade paljastamisel ja vastutuse tugevdamisel; rõhutab seetõttu, et neid tuleb kaitsta, sealhulgas pakkudes piisavat ja läbipaistvat rahastamist, mille abil organisatsioonid saaksid toimida, ning juurdepääsu rahastamisele kõigil tasanditel – avalikul ja eratasandil, riigisiselt ja rahvusvaheliselt;
5. tuletab meelde, et aluslepingutes nõutakse, et ELi institutsioonid ja liikmesriigid peaksid esindusühenduste ja kodanikuühiskonnaga avatud, läbipaistvat ja korrapärast dialoogi; rõhutab, kui oluline on, et ELi liikmesriigid ja ELi institutsioonid tagaksid piisava rahastamise programmidele, mille eesmärk on kaitsta ja edendada ELi aluslepingutes sätestatud põhiõigusi ja väärtusi; tunnustab valitsusväliste organisatsioonide ja kodanikuühiskonna organisatsioonide rolli nende programmide rakendamisel;
6. on endiselt väga mures selle pärast, et valitsusväliseid organisatsioone ähvardatakse ja rünnatakse mõnedes liikmesriikides ja Euroopa tasandil endiselt; mõistab teravalt hukka asjaolu, et sellised ähvardused ja rünnakud hõlmavad üha suuremat mahasurumist ja poliitilise kõne ja tegevuse piiramist kõigil tasanditel kogu ELis, selliste õigusaktide esitamist ja vastuvõtmist, millega kehtestatakse valitsusvälistele organisatsioonidele diskrimineerivad kohustused, millega piiratakse või keelatakse nende tegevust, nii organisatsioonide ja nende taristu kui ka nende töötajate või vabatahtlike vastu suunatud tegevus, hirmutamise ja ahistamise internetis ja väljaspool seda, negatiivsed avalikud avaldused ja laimukampaaniad, verbaalsed ähvardused ning õiguslikud ja füüsilised rünnakud; rõhutab, et mõnede valitsusväliste organisatsioonide puhul tehakse ka ülemääraseid halduskontrolle või auditeid, nende rahastamist kärbitakse poliitilistel motiividel ning neile on seatud liiga ranged õiguslikud nõuded nende asutamiseks ja registreerimiseks;
7. tuletab meelde, et kõigi tasandite kodanikuühiskonna osalejad vajavad oma ülesannete tulemuslikuks täitmiseks asjakohaseid ja piisavaid inim-, materiaalseid ja rahalisi ressursse ning et selliste ressursside otsimise, vastuvõtmise ja kasutamise vabadus ei ole riigipiiridega piiratud ning on ühinemisvabaduse õiguse lahutamatu osa;
8. on sügavalt mures selle pärast, et juurdepääsu rahastusele, sealhulgas välisrahastusele, takistavad jätkuvalt mitmes liikmesriigis kehtestatud piiravad normid, nagu koormavad taotlus- ja valikumenetlused jagatud eelarve täitmise alla kuuluvate ELi rahaliste vahendite puhul, katsed kehtestada valitsusväliseid organisatsioone karistavaid norme, normid, mis käsitlevad poliitilist reklaami ja välissekkumist valimistesse ning mis mõjutavad toetavat ja järelevalvetegevust, samuti rahastamise tingimuslikkuse nõuded ja läbipaistvust käsitlevad seadused, mida peetakse häbimärgistavateks ja negatiivsed kampaaniad välisrahastust saavate kodanikuühiskonna organisatsioonide vastu;
9. nõuab, et liikmesriigid ja EL parandaksid kodanikuühiskonna õiguskeskkonda, nähes ette piisava rahastamise ja tagades, et kõigi meetmete puhul, millega piiratakse ühenduste õigust otsida, kindlustada ja kasutada ressursse, sealhulgas välismaiseid ressursse, järgitaks üht Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 11 lõikes 2 sätestatud õiguspärasest eesmärgidest ning et need oleksid täielikult kooskõlas põhiõigustega vastavalt Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu

praktikale ning Veneetsia komisjoni soovitudele; nõuab, et liikmesriigid ja EL annaksid kodanikuühiskonna käsutusse piirangute puhuks vajalikud õiguskaitsevahendid;

10. nõuab, et liikmesriigid ja EL tagaksid valitsusvälistele organisatsioonidele juurdepääsu rahastamisele ja muudele ressurssidele selgete, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate menetluste kaudu ning põhjendamatute takistusteta;
11. rõhutab, et läbipaistvuse ja aruandekohustuse meetmed ning järelevalve avaliku sektori raha kasutamise üle on demokraatia toetamiseks olulised ning need on kaks finantsmääruses³¹ sätestatud Euroopa Liidu eelarve juhtpõhimõtet; rõhutab, et läbipaistvus- ja vastutusmeetmed peavad teenima üksnes õiguspärase avaliku kontrolli tagamise eesmärki; tuletab meelde, et ühinemisvabadust ja kogunemisvabadust käsitlevate rahvusvaheliste standardite kohaselt peavad ametiasutused lähtuma eeldusest, et valitsusvälistel organisatsioonidel on vabadus otsida ja saada rahalisi vahendeid mis tahes allikast; rõhutab seetõttu, et valitsusväliste organisatsioonide aruandlusnõudeid tuleb kohaldada kõigi ELi rahaliste vahendite saajate suhtes ilma diskrimineerimiseta ning need peavad olema rangelt vajalikud, konkreetsete taotletavate eesmärkidega proportsionaalsed ja põhjendatud; rõhutab lisaks, et nende aruandlusnõuete puhul tuleks arvesse võtta ELi rahaliste vahendite saaja käsutuses olevaid ressursse, suurust ja personali ning tema tegevuse ulatust;
12. hoiatab selle eest, et valitsusvälistele organisatsioonidele ei kehtestataks teiste toetusesaajatega võrreldes lisanõudeid; rõhutab, et mis tahes täiendavad ELi meetmed aruandlusnõuete kohta peaksid juhinduma vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtetest; tuletab meelde, et registreerimis-, deklareerimis- ja avalikustamiskohustuste kehtestamine teatavatele kodanikuühiskonna organisatsioonide kategooriatele, kes saavad otseselt või kaudselt välismaalt toetust, peab olema kooskõlas mittediskrimineerimise põhimõtete, era- ja perekonnaelu austamise õiguse, isikuandmete kaitse õiguse ja ühinemisvabaduse õigusega, nagu märkis Euroopa Liidu Kohus kohtuasjas C-78/18 (komisjon vs. Ungari); tuletab meelde vajadust keskenduda pigem eelarvega seotud vastutusele ja selle läbipaistvusele ning eelarve kasutamisele ja täitmisele toetusesaajate poolt, mitte nende korraldust ja juhtimist puudutavatele meetmetele;
13. on seisukohal, et oleks kasulik, kui komisjon esitaks terviklikke andmeid selle kohta, mil määral ja kui tulemuslikult on rakendatud ELi eri programme, millega toetatakse valitsusväliseid organisatsioone, et tugevdada kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ja osalemist, tehes seda nende hindamise raames; on ühtlasi arvamusel, et korraldusasutused ja komisjon peaksid pidama toetust saanud projektide loetelu kooskõlas ühissätete määruse³² nõudega avaldada veebisaidil vähemalt ühes liidu

³¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

³² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

institutsioonide ametlikus keeles fondidest toetatavate valitud tegevuste loetelu ja ajakohastada seda loetelu vähemalt iga nelja kuu tagant;

14. tunneb heameelt ajavahemikuks 2021–2027 kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi loomise üle, millega nähakse ette kodanikuühiskonna organisatsioonide otsene rahastamine ELi eelarvest; tuletab meelde, et parlament aitas tagada selle programmi suuremat eelarvet mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 läbirääkimistel Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoniga; kutsub komisjoni ja nõukogu üles tagama, et programmi eelarvet suurendatakse järgmises mitmeaastases finantsraamistikus, et võtta arvesse inflatsiooni ja vajadust toetada kodanikuühiskonna organisatsioone vastupanuvõimelise ja osalusdemokraatia ülesehitamisel; kutsub komisjoni üles muutma kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi pakkumismenetlused läbipaistvaks ja kasutajasõbralikuks ning vältima liiga keerulisi nõudeid, mida kodanikuühiskonna organisatsioonidel on raske täita, ning tagama vajaliku paindlikkuse liikmesriikides tegutsejate poolt rahaliste vahendite ümberjaotamisel kohalikele ja rohujuure tasandi organisatsioonidele tagamaks, et raha jõuaks nendeni, kes töötavad kodanikele kõige lähemal; tuletab meelde, et kõik aruandekohustused peavad olema organisatsioonide jaoks proportsionaalsed ja teostatavad, võttes arvesse nende suurust ja rahaliste vahendite taset;
15. rõhutab, et aruandekohustused ja läbipaistvus oleksid vajalikud selleks, et tagada ELi raha otstarbekas kasutamine, vältides samal ajal organisatsioonide tarbetut koormamist; on veendunud, et praegused ELi õigusaktid kontrolli, hoolsuskohustuse ja läbipaistvuse kohta on tõenäoliselt piisavad, kui teha neis väikeseid kohandusi kõigi ELi vahendite saajate suhtes, ning need võiksid muu hulgas käsitleda Euroopa Kontrollikoja väljendatud mureküsimusi, et saavutada proportsionaalsed läbipaistvuseesmärgid;
16. rõhutab, et valitsusväliste organisatsioonide aruandlus- ja läbipaistvusnõuete ebaproportsionaalset suurendamist eri ettekäanel tuleks vältida, et mitte õhnestada kodanikuühiskonna tegutsemisruumi;
17. kutsub siiski komisjoni üles tõhustama oma tööd andmebaaside ühtlustamisel ja finantsläbipaistvuse süsteemi kasutajasõbralikkuse suurendamisel, et parandada läbipaistvust ja juurdepääsetavust; rõhutab, et finantsläbipaistvuse süsteemis peaksid kõik toetusesaajate liigid ja alaliigid, sealhulgas tulunduslikud organisatsioonid, olema registris kategooriana otsitavad, selle asemel et esitada eraldiseisvad kategooriad üksnes valitsusväliste organisatsioonide või mittetulundusühingute puhul; palub, et komisjon hõlbustaks taotlejate paremat toetamist ELi rahalistele vahenditele juurdepääsul ning suurendaks organisatsioonide institutsioonilist rahastamist;
18. tuletab meelde, et läbipaistvus- ja vastutusnõuetest kõrvalehoidmist ei saa vältida ega heastada uute, koormavate läbipaistvust ja vastutust käsitlevate normide kehtestamisega või valitsusväliste organisatsioonide põhjaliku finantsalase eelkontrolli tegemisega enne nende kandmist läbipaistvusregistrisse või tsentraliseeritud sertifitseerimissüsteemi väljatöötamisega valitsusväliste organisatsioonide jaoks, kes soovivad taotleda ELi rahalisi vahendeid, mis tekitavad täiendavaid õiguslikke ja haldustakistusi ning võivad takistada väiksematel valitsusvälistel organisatsioonidel saada ELi või välisvahendeid;

19. tunneb heameelt selle üle, et komisjon on laiendanud Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdepääsuõigusi, et saada teavet üksikute valitsusväliste organisatsioonide finantsrikkumiste kohta, uurida neid ja määrata asjakohaseid karistusi ELi rahaliste vahenditega seotud pettuse, korrupsiooni või muude õigusnormide rikkumiste korral kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega;
20. tunneb heameelt selle üle, et komisjon tagab, et kõik ELi rahaliste vahendite taotlejad või saajad peavad igal aastal avaldama oma lobitööga seotud kontaktide arvu koos nende laadi ja summadega, ning tunneb heameelt selle üle, et üha rohkem ELi poolt rahastatavaid valitsusväliste organisatsioonide avaldab internetis oma huvid ja finantsandmed kooskõlas kohaldatavate normidega, lisades, et valitsusvälistelt organisatsioonidelt oodatakse proaktiivsemat lähenemist avalikule läbipaistvusele, mis läheb kaugemale kehtivatest ELi toetuste rahastamise nõuetest;
21. tunneb heameelt parlamendi 13. septembri 2023. aasta otsuse üle Euroopa Parlamendi kodukorra muutmise kohta usaldusväarsuse, sõltumatuse ja vastutuse tugevdamise eesmärgil; kutsub kõiki ELi institutsioone üles rakendama ELi läbipaistvusregistrit käsitlevaid sätteid paremini; rõhutab, et ELi läbipaistvusregistrit tuleks tugevdada, suurendades selle eelarvet ja personali, et sellel oleks võimalik pakkuda tuge kõigile taotlejatele ja registreeritutele, eelkõige väikestele üksustele ja valitsusvälistele organisatsioonidele, kogu registreerimisprotsessi vältel ning kontrollida põhjalikumalt nende esitatud teavet; rõhutab, et on ülimalt oluline, et valitsusvälised organisatsioonid teeksid kõik endast oleneva, et tagada ELi andmekaitsekorra järgimine;
22. palub, et komisjon hindaks ELi õigusaktide teostatavust ja vajalikkust läbipaistvusnõuete kehtestamisel kõigile organisatsioonidele, kes teevad otsust poliitilist lobitööd, sõltumata nende õiguslikust seisundist ja rahastamisallikatest;
23. rõhutab, et ülalt alla suunatud riiklike õigusaktidega kaasneb valitsusväliste organisatsioonide poliitilise kontrolli oht ning et sellega seoses tuleb olla ettevaatlik; rõhutab, et tuleks vältida meetmeid, mis võiksid aidata kaasa ülemäärasele riiklikule järelevalvele; rõhutab lisaks, et korrupsioonivastased meetmed peaksid olema rangelt proportsionaalsed ning neid ei tohi kasutada ettekäändena, et kehtestada valitsusvälistele organisatsioonidele ülemääraseid aruandlus- ja läbipaistvusnõudeid, mis kahjustaksid nende tegevust ja piiraksid ühinemisvabadust; taunib asjaolu, et mõnes liikmesriigis on hiljuti kehtestatud ülemääraseid avalikustamiskohustusi;
24. hoiatab igati selle eest, et mõistet „välissekkumine“ ei kasutataks valel otstarbel, ning rõhutab, et valitsused võivad seda kasutada ja tegelikult kasutavadki kodanikuühiskonna ja valitsusväliste organisatsioonide mahasurumiseks ja häbimärgistamiseks. rõhutab siiski, et välismaised üksused võivad kasutada mõnesid huvirühmi liikmesriikide demokraatlike protsesside mõjutamiseks; on seetõttu veendunud, et kodanikuühiskonnaga tegelemiseks ei ole ühtset ja kõigile sobivat lähenemisviisi;
25. mõistab hukka laimukampaaniad valitsusväliste organisatsioonide vastu, sealhulgas nende vastu, kes tegelevad keskkonna ja inimõiguste kaitsmise ja uurimisega, näiteks süüdistatakse neid valdavalt välisrahastuse saamises, et õõnestada nende usaldusväarsust.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	28.11.2023
Lõpphääletuse tulemus	+: 31 -: 25 0: 4
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Abir Al-Sahlani, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Vladimír Bilčík, Malin Björk, Vasile Blaga, Karolin Braunsberger-Reinhold, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Annika Bruna, Damien Carême, Clare Daly, Lena Düpont, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Cornelia Ernst, Nicolaus Fest, Evin Incir, Sophia in 't Veld, Patryk Jaki, Marina Kaljurand, Assita Kanko, Fabienne Keller, Łukasz Kohut, Moritz Körner, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Nadine Morano, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Pina Picierno, Birgit Sippel, Vincenzo Sofo, Tineke Strik, Annalisa Tardino, Yana Toom, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Elena Yoncheva, Javier Zarzalejos
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Daniel Freund, José Gusmão, Rasa Juknevičienė, Beata Kempa, Matjaž Nemeč, Janina Ochojska, Jan-Christoph Oetjen, Kostas Papadakis, Silvia Sardone, Paul Tang, Petar Vitanov, Axel Voss, Tomáš Zdechovský
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 209 lg 7)	Mathilde Androuët, Tom Berendsen, Jarosław Duda, Rosa Estaràs Ferragut, Pär Holmgren, Andrey Kovatchev, Antonius Manders, Riho Terras

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

31	+
Renew	Abir Al-Sahlani, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Sophia in 't Veld, Fabienne Keller, Moritz Körner, Jan-Christoph Oetjen, Maite Pagazaurtundúa, Yana Toom
S&D	Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Evin Incir, Marina Kaljurand, Łukasz Kohut, Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez, Matjaž Nemeč, Pina Picierno, Birgit Sippel, Paul Tang, Petar Vitanov, Elena Yoncheva
The Left	Malin Björk, Clare Daly, Cornelia Ernst, José Gusmão
Verts/ALE	Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Damien Carême, Daniel Freund, Pär Holmgren, Tineke Strik

25	-
ECR	Vincenzo Sofo
ID	Mathilde Androuët, Annika Bruna, Nicolaus Fest, Silvia Sardone, Annalisa Tardino, Tom Vandendriessche
NI	Kostas Papadakis, Milan Uhrík
PPE	Tom Berendsen, Vasile Blaga, Karolin Braunsberger-Reinhold, Jarosław Duda, Lena Düpont, Rosa Estaràs Ferragut, Rasa Juknevičienė, Andrey Kovatchev, Jeroen Lenaers, Antonius Manders, Nadine Morano, Janina Ochojska, Riho Terras, Axel Voss, Javier Zarzalejos, Tomáš Zdechovský

4	0
ECR	Patryk Jaki, Assita Kanko, Beata Kempa
PPE	Vladimír Bilčík

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	14.12.2023
Lõpphääletuse tulemus	+: 19 -: 6 0: 2
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Matteo Adinolfi, Dominique Bilde, Gilles Boyer, Olivier Chastel, Caterina Chinnici, Ilana Cicurel, Carlos Coelho, Beatrice Covassi, Ryszard Czarnecki, Luke Ming Flanagan, Daniel Freund, Isabel García Muñoz, Maria Grapini, Monika Hohlmeier, Joachim Kuhs, Alin Mituța, Jan Olbrycht, Markus Pieper, Sándor Rónai, Petri Sarvamaa, Eleni Stavrou, Viola von Cramon-Taubadel
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Mikuláš Peksa, Sabrina Pignedoli, Wolfram Pirchner
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 209 lg 7)	Agnes Jongerius, Marisa Matias

NIMELINE LÖPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS

19	+
ECR	Ryszard Czarnecki
ID	Matteo Adinolfi, Dominique Bilde, Joachim Kuhs
PPE	Caterina Chinnici, Carlos Coelho, Monika Hohlmeier, Jan Olbrycht, Petri Sarvamaa, Eleni Stavrou
Renew	Gilles Boyer, Olivier Chastel, Ilana Cicurel, Alin Mituța
S&D	Beatrice Covassi, Isabel García Muñoz, Maria Grapini, Agnes Jongerius, Sándor Rónai

6	-
NI	Sabrina Pignedoli
The Left	Luke Ming Flanagan, Marisa Matias
Verts/ALE	Daniel Freund, Mikuláš Peksa, Viola von Cramon-Taubadel

2	0
PPE	Markus Pieper, Wolfram Pirchner

Kasutatud tähised:

+ : poolt

– : vastu

0 : erapooletu